

MĀRTIŅŠ HEMNICS

II

TRIDENTAS
KONCILA
IZVĒRTĒJUMS

EXAMEN, das ist
Erörterung

Mārtiņš Hemnics

II

TRIDENTAS KONCILA
IZVĒRTĒJUMS

Uzraksti:

Dzimis (nevis Braunšveigā, bet) Treienbrīcenē 1522. gadā,
devies uz tēvzemi 1586. gadā.

Ja Tridentas briesmonis bija apslēpis kādu Sfinksas mīklu,
Hemnica asais prāts to visu ir atklājis.

Ander Theil

Deß EXAMENS der Satzun- gen deß Tridentischen CONCILII, Welches in sich begreift die erklärang dieser Stück:

- 1 Von Sacramenten in gemein.
- 2 Von der Lauffe.
- 3 Von der Firmung.
- 4 Von der Cörpern anderer Dancksagung oder dem Abendmal.
- 5 Von der Communion unter beyderley gestalt.
- 6 Von der Messe.
- 7 Von der Busse.
- 8 Von der Reue.
- 9 Von der Beiche.
- 10 Von der Gnugthuung.
- 11 Von der letzten Ölung.
- 12 Vom Sacrament der Weihe.
- 13 Von dem Ehestand.

Von D. MARTINO KEMNICIO
in Latein beschriben/ Jetzunder aber verdeutschet von
GEORGIO NIGRINO.

1. Johan. 4.

Glaubet nicht einem jeglichen Geist/ sondern probiret die Geister ob sie auß Gott seyen/
Denn es sind viel falscher Propheten in die Welt außgegangen.

Gedruckt zu Franckfurt am Mayn/
M. D. LXXVI.

Georga Nigrina vācu tulkojuma titullapa
(1576. gads, Frankfurte pie Mainas)

UDK 27-284
He465

© Freimund-Verlag, Neuendettelsau 2022

www.freimund-verlag.de

© Luterisma mantojuma fonds, tulkojums no vācu valodas 2026

No vācu valodas tulkojusi Gundega Dumpe
Literārā redaktore un korektore Gunta Vaickovska
Teoloģiskais redaktors Aleksandrs Bite
Vāka dizaina un maketa autore Agata Muze
Maketētājs Juris Uļģis

Izdevējs: Luterisma mantojuma fonds

Reģ. Nr. 50003360631

A. Deglava iela 10–1, Rīga, LV–1009, Latvija

www.lmf.lv; lutmantfonds@duck.com (*for obtaining Latvian copies*)

*Latvian “Examen Concilii Tridentini” by Chemnitz 1st edition, Part II
printed in September 2026, 300 copies*

*The translation and publishing of this book has been made by the
Lutheran Heritage Foundation. All rights reserved. No part of this book
may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any
form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording,
or otherwise, without the prior written permission of the Lutheran
Heritage Foundation.*

*Lutheran Heritage Foundation
51474 Romeo Plank Road
Macomb, Michigan 48042 USA
www.LHFmissions.org
info@LHFmissions.org*

*Funding for the publication of this volume has been provided
in memory of Robert & Betty Koch. Soli Deo Gloria!*

ISBN 978-9934-544-74-3

SATURS

Sākuma piezīmes otrajai daļai	ix
Georga Nigrina ievadvārdi otrajai daļai	.x
Mārtiņa Hemnica priekšvārds	xviii
Tridentas koncila dekrētu otrās daļas iztirzājums	.xxv

I. PAR SAKRAMENTIEM 1

Par vārdu „sakraments”	.1
Par vārdu „sakraments”	.4
Par sakramentu skaitu un aprakstu Jaunajā Derībā	13
Par Vecās Derības un Jaunās Derības sakramentu atšķirību . .	32
Par sakramentu savstarpējām atšķirībām	48
Par sakramentu nepieciešamību	51
Par sakramentu spēku un noderīgumu	60
Par paveikto darbu (<i>De opere operato</i>).	75
Par paliekošu zīmi jeb nospiedumu (<i>De caractere</i>)	86
Par sakramentu kalpotājiem	93
Par nolūku, svētbijību jeb nodomu	96
Par ceremonijām sakramentu sniegšanā	.108

II. PAR KRISTĪBU 122

Par Jāņa Kristību	.122
Par Kristības ārējo matēriju; par ķeceru Kristību; par Kristības nepieciešamību	.141
Par Kristību Romas baznīcā	.143
Par nezaudējamo Kristības žēlastību.	.148
Par baušļiem, kas kristītajiem jātur	.152
Par baznīcas pavēlēm, kas kristītajiem jāpilda	.155
Par pastāvīgo Kristības žēlastību	.161
Par to, ka Kristība nav atkārojama	.167
Par kristāmo vecumu un Kristības laiku	.171

Par bērnu Kristību	.171
Par bērībā saņemtās Kristības apstiprināšanu	.186
III. PAR KONFIRMĀCIJU	188
IV. PAR VAKARĒDIENU	234
Par mūsu Kunga Jēzus Kristus būtisko klātbūtni Euharistijas jeb Vakarēdiena Sakramentā un par konsekrāciju.	.235
Par šī vissvētākā Sakramenta iestādīšanas iemeslu	.247
Par vissvētākā Vakarēdiena godību, kas pārsniedz pārējo sakramentu godību, tas ir, vai ir patiess noteikums, ka ārpus Dieva iedibinātā lietojuma sakramenti nav sakramenti	258
Par transsubstanciāciju jeb pārvērtību	.273
Par kalpošanu un pagodinājumu, kas jāparāda šim vissvētākajam Sakramentam	.299
Par Kristus miesas svētkiem	.310
Par Euharistijas Sakramenta saglabāšanu un par to, kā tas nesams pie slimniekiem	.318
Kāda sagatavošanās veicama, lai cienīgi saņemtu Sakramentu	.344
Par šī brīnumainā Sakramenta lietojumu	.360
Par Euharistijas biežumu	.363
V. PAR KOMŪNIJU ABOS VEIDOS	370
Mācība par komūniju abos veidos un komūniju bērniem. . .	.370
Argumenti un pierādījumi no Rakstiem par komūniju abos veidos	.374
Seno tēvu liecības par komūniju jeb Vakarēdiena lietojumu abos veidos	.385
Argumenti un pamatojumi, kas Konstancas koncila laikā izmantoti (par labu) sadraudzībai vienā veidā . . .	.401
Bāzeles koncila argumenti	.416
Argumenti, kas mūsu laikos diskusijās tiek izmantoti komūnijas jeb Sakramenta īsinājuma labā	.418
Tridentas sinodes argumenti par komūniju vienā veidā . .	.442

Kā pāvesta sekotāji ar tēvu liecībām mēģina pierādīt savu īsinājumu	466
Vēsturisks apskats, cik bieži un kādos veidos mēģināts ievieš šo īsinājumu, līdz visbeidzot tas izdarīts	471
Dekrēts, kas pieņemts lūguma dēļ par piekāpšanos biķera lietā, sestās sinodes atklāšanā.	485
VI. PAR MISI	491
Patiesā un katoliskā mācība, ka misē tiek upurēts patiesš upuris un samierināšanas upuris	491
Par vārdu „upuris”	496
Kādā izpratnē liturģijas jeb Tā Kunga Vakarēdiena praksi, saskaņā ar Rakstiem, ir pareizi saukt par upuri .	498
Kas tieši misē ir tas, ko pāvesta sekotāji saprot kā upuri	499
Kāds upuris pēc pāvesta sekotāju domām ir mise . . .	501
Pāvesta autoru argumenti mises labā	509
Tridentas sinodes argumenti mises labā.	514
Par vārdu „mise”	544
Kādā izpratnē jeb nozīmē senie autori ir dēvējuši liturģiju jeb sakramentu par upuri	545
Argumenti jeb pierādījumi un pamatojumi, kuri atklāj pāvesta mises negantību	559
Par misēm, kas tiek turētas par godu svētajiem	566
Par mises kanonu	576
Par mises ceremonijām	595
Par privāto misi	599
Par ūdens piejaukšanu vīnam biķerī	610
Par to, ka svētie sakramenti ir pārvaldāmi svešā valodā . .	616
VII. PAR GRĒKU NOŽĒLU	625
Par grēku nožēlas sakramenta nepieciešamību un iestādījumu	625
Par grēku nožēlas un Kristības sakramentu atšķirību . . .	646
Par grēku nožēlas sakramenta daļām un augļiem	650

VIII. PAR SATRIEKTĪBU	662
IX. PAR GRĒKSŪDZI	675
X. PAR ABSOLŪCIJU	716
Par absolūciju	716
Par īpašu gadījumu nosacījumiem	723
XI. PAR GANDARĪŠANU	727
XII. PAR PĒDĒJO SVAIDĪŠANU AR ELĻU	755
XIII. PAR ORDINĀCIJAS JEB PRIESTERU IESVĒTĪŠANAS SAKRAMENTU	783
Par jaunās bauslības priesterības iedibināšanu	783
Par septiņām iesvētītšanām	789
Par to, ka ordinācija ir patiešs sakraments	801
Par baznīcas hierarhiju un kārtību	811
XIV. PAR LAULĪBAS KĀRTU	833
Bibliskais skatījums uz laulību, un vai laulība ir Jaunās Derības sakraments	833
Monogāmija kā Dieva iestādījums	850
Laulību aizliedzošās radniecības pakāpes un pāvesta patvarība	852
Par cilvēku noteiktajiem šķēršļiem laulībai un par laulības šķiršanu	858
Biblisks laulības šķiršanas jautājumu skaidrojums	860
Jautājums par atkārtotu laulību pēc laulības šķiršanas	866
Laulības iziršana ar nošķiršanos uz laiku	880
Pāvesta baznīcas aizliegums par kāzu svinēšanu noteiktos laikos	882
Par slepenu saderināšanos	884
Pāvesta baznīcas novērtējums ordeņa personu un priesteru publiski apsoltajai bezlaulībai	890
Svēto Rakstu rādītājs	893

SĀKUMA PIEZĪMES OTRAJAI DAĻAI

Sava *Examen Decretorum Concilii Tridentini* otrajā daļā Mārtiņš Hemnics, sekojot atbilstošajiem koncila dokumentiem, aplūko septiņus pāvesta baznīcas sakramentus. Tādējādi šī apjomīgā otrā daļa atgādina Mārtiņa Lutera 1520. gadā uzrakstīto programmatisko rakstu „Baznīca Bābeles gūstā. Ievads”, *De captivitate Babylonica ecclesiae praeludium*, kas saturiski atspoguļo to pašu tēmu.¹

Attiecībā uz septiņiem pāvesta baznīcas sakramentiem (Kristību, konfirmāciju, Euharistiju, grēku nožēlu, pēdējo svaidīšanu, priesteru iesvētīšanu, laulību) Mārtiņš Hemnics, raudzīdamies no bibliski reformatoriskā skatupunkta, pauž nostāju kopumā četrpadsmit mācības punktos (*Loci*).

Tā kā līdz pat mūsdienām pāvesta baznīcas redzējumā un praksē attiecībā uz nosauktajiem sakramentiem nekas nav mainījies – kā to parāda, piemēram, oficiālā, 1992. gadā pāvesta aprobētā „Katoļu baznīcas katehisma” pētījums (1993., 816 lpp.)² –, šie Mārtiņa Hemnica izklāsti joprojām ir aktuāli.

¹ Pilns teksts latviešu valodā atrodams: M. Luters, „Baznīca Bābeles gūstā”. Luterisma mantojuma fonds: 2015.

² Sal. arī „Sistemātiskais indekss”, K. daļa – Dievs svētī ar sakramentu starpniecību, Dencingera–Hīnermana pielikumu (*Heinrich Denzinger, Kompendium der Glaubensbekenntnisse und kirchlichen Lehrentscheidungen. Lateinisch-Deutsch, herausgegeben von Peter Hünermann, Herder, 40. Aufl., Freiburg 2005, 1811S.*). Otrā Vatikāna koncila tekstos (1962.–1965.) (skat. *DH 4001* u. t.) izteikumi tiek vēlreiz apstiprināti ar pāvesta baznīcā joprojām spēkā esošajiem Tridentas koncila tekstiem. Ievērojams pāvesta baznīcā joprojām pārstāvēto mācību un kulta prakšu apkopojums atrodams tā sauktajā Tridentas ticības apliecībā (1564. gada 13. novembrī) (bulla *Iniunctum nobis*, *DH 1862–1870*), kura (1870. gada 20. janvārī) ir tikusi papildināta pirmajā Vatikāna koncilā (1869.–1870.) un kura ir šī koncila dalībnieku apstiprināta. Līdz pat mūsdienām ikvienam, stājoties baznīcas amatā, jādod uzticības zvērests pāvestam un Romas katoļu baznīcai. Šī zvēresta teksts dokumentēts otrā sējuma pielikumā.

Tāpat šeit jānorāda 1743. gadā Austrumu baznīcai veltītā un 1878. gadā tieši šajā laikā notiekošajam pirmajam Vatikāna koncilam atbilstošā veidā papildinātā ticības apliecība, *DH 2525–2540* (īpaši sākot ar *DH 2534*).

GEORGA NIGRINA IEVADVĀRDI OTRAJAI DAĻAI

1576

**Viņa Gaišībai, augstdzimušajam firstam un kungam,
Vilhelma kungam, Hesenē landgrāfam, Catcenelnbogenas,
Dīcas, Cīgelhainas un Nidas grāfam,
manam žēlīgajam firstam un kungam**

Žēlastība, miers un svētība no Dieva Tēva un Viņa Dēla, mūsu Kunga Jēzus Kristus, līdz ar Svēto Garu lai ir ar Jūsu Žēlastību, first, vispirms un vienmēr! Āmen.

Jūsu Gaišība, augstdzimušais first, žēlīgais kungs, visiem tiem, kuri ir Kristum apsolīti un devuši zvērestu svētajā Kristībā, ir jācīnās karalaukā, zem sievas Pēcnācēja karoga pret veco čūsku un viņas dzimumu; jo cīņa un karš šajā pasaulē arvien turpinās. Šajā dzīvē nevaram meklēt, nedz sapņot par tādu mieru un drošību, kurā visa nevienprātība, visas ķildas un strīdi reliģijas lietās varētu tikt izlīdzināti, samierināti vai novērsti. Tiem, kas pieder Kristum, jādomā, ka arvien paliek patiesi vārdi, kuri sacīti Ījaba grāmatā (7:1): *Ad non militia homini est in terra?* „Vai cilvēkam zemes virsū nav (vienmēr) sīvi jācīnās?” Jau Kaina un Ābela laikos baznīca ir sašķēlusies divās daļās, un kopš tā laika reliģijas lietās arvien ir turpinājusies cīņa un strīds starp slepkavniecisko Kaina viltus baznīcu un dievbijīgo Ābela pulciņu, kas šajā pasaulē ir tikai cietējs. Savukārt, Kaina viltus baznīca ir vienīgi vajātāja. Tā **Augustīns** runā par abām šīm baznīcām.

Tā kā īstajai, patiesajai baznīcai, sākot jau ar taisno Ābelu, arvien nācies nest krustu, sekojot savam Kungam, Kristum, un tas vienmēr ir bijis necilākais, vismazāk ievērojamais pulciņš, pravieši to pamatoti ir saukuši par mazu, necilu tautu, kas cer uz To Kungu (Cef 3:13; Ps 9; 12 u. c.). Kristus sauc viņus par mazo ganāmo pulciņu [Lk 12:32] un salīdzina ar avīm, turpretī vajātājus – ar vilkiem [Mt 10:16], ar zagļiem un laupītājiem [Jņ 10:1, 8]. Tomēr

Dievs visos laikos ir brīnumainā veidā licis šajos reliģijas strīdos atmirdzēt Savai īpašajai gudrībai, visvarenībai un spēkam, sniedzot šim mazajam pulciņam tādu muti un tādu gudrību, kam visi viņu pretinieki nav spējuši runāt pretī [Lk 21:15]. Lai gan Kaina baznīca papildus meliem un viltus mācībām vienmēr ir lietojusi arī vardarbību un ķērusies pie slepkavošanas, rīkodamās tāpat kā viņas tēvs (Jņ 8:38 u. t.), tomēr nabaga neaizsargātais pulciņš līdz ar mazo Dāvidu bieži ir izcīnījis uzvaru pār milzīgo un briesmīgo Goliātu [1Sam 17], un slepkavnieciskā Kaina baznīca ar visiem saviem meliem un tirānisko slepkavošanu bijusi spiesta atkāpties, pieredzēdama publisku apkaunojumu.

Visu praviešu raksti un dzīves ir šādu piemēru pilnas. Ļoti izteiksmīgi ir Mihas, Jeremijas, Elijas, Daniēla un citu dzīvesstāsti. Šie stāsti sniedz bagātīgu mierinājumu visiem, kas tos patiesi pārdomā, saista kopā un salīdzina ar tagadējiem laikiem un notikumiem. Te vēl pievienojas visu apustuļu cīņas un uzvaras. Kopš viņu laikiem to rāda visa baznīcas vēsture ar neskaitāmi daudziem piemēriem. Viens vienīgs **Atanasija** piemērs ir gluži kā dzīvs mūsu laika tēls – to uzcītīgs lasītājs labi var uztvert. Viņu vajāja ne tikai bīskapi un visi koncili, bet arī pats ķeizars, un tomēr galu galā vajātājiem ar visām viņu praksēm un tirāniju nācās krist kaunā.

Ja mēs, atbilstoši apustuļa Pāvila pavēlei [Rm 12:11], pareizi izprotam savu laiku un pareizi izturamies pret to, tad paliekam patiesībā un īstenībā pieredzam, kā šajā ļaunās pasaules pēdējā minūtē, kad baznīca ir veca un vāja, bet velns ir visdusmīgākais [Atkl 12:12] un, darbodamies antikristā [2Tes 2], mēģina likt lietā it visas savas viltības, melus un slepkavošanu, kad tas lieto visu savu varu, mēs pieredzam, cik uzticams, patiens un nesatricināms ir mūsu Kungs Savā vārdā, sacīdams: „...Es esmu pie jums ik dienas līdz pasaules galam” [Mt 28:20] un: „Elles vārtiem to nebūs uzvarēt” [Mt 16:18]. Jo citādi nebūtu iespējams, nebūtu cilvēku spēkos mūsējiem, šim mazajam, vājajam pulciņam, tik ilgu laiku ne tikai turēties pretī antikristam, bet dienu no dienas nodarīt viņam zaudējumus un nonāvēt viņu tik daudzu cilvēku sirdīs.

Lai slava un pateicība Dievam debesīs, ka Viņš dod spēku Saviem pērkonu dārdiem un neļauj Savam vārdam palikt tukšā [Jes 55:11], bet dara to par uguni un veseri, kas sagrauj klintis [Jer 23:19], ka Viņš dod Savam vārdam strauju, veiksmīgu gaitu, lai antikrists ar visu

savu varu nespētu Dieva vārdu atturēt, nedz nomākt! Pieminētajā Tridentas koncilā viņš gan ir mēģinājis ar neskaitāmiem tukšiem izraidījuma lāstiem, ar Romas pērkoniem un zibeņiem nomākt patiesību un atkal piedāvāt, iestāstīt un gluži vai uzspiest visai pasaulei savu sagrozīto patiesību ar samudžinātajiem meliem. Tāds ir bijis viņa nodoms, un viņš ir licis lietā visu varu, lai šie pieminētā koncila lēmumi ar saviem izraidījumiem tiktu īstenoti. Tāpēc nu visi antikristīgie itin kā no jauna ceļas un grib lidot augstu, jo tiem ir izaugušas jaunas lidspalvas – tie kļūst lepni un izturas tā, it kā būtu jau izcīnījuši uzvaru.

Viņi jau ilgu laiku ir iznēsājuši un lolojuši savādas prakses. Taču Dievs ir ieskatījies viņu kārtīs [*Charte*] un izjaucis viņiem šo spēli, tā ka nenotiek pēc viņu prāta. Jo visiem, kuriem pienāktos būt viņu eksekutoriem un bendēm, ar Dieva gādību pašiem savās un citās lietās rodas tik daudz darāmā, ka par mums viņiem nākas aizmirst. Dažādu nodomu, gatavošanās un prakšu ir bijis pietiekami daudz, „bet, kas debesīs valda, smejas, un Tas Kungs tos tur par nieku” [Ps 2:4] un dara tā, ka viņu nodomi iet vēža gaitā.

Vienīgi tās prakses, pie kā velns ir ķēries ar sava pēdējā izdzimuma un darinājuma, proti, jezuītu neliešu, palīdzību, dažviet ir diezgan labi izdevušās. Viņu liekulība, tikumi un prasmes, uz kurām jezuīti pretendē, jau ir pievīlušas daudzus cilvēkus, viltīgā veidā atkal ievelkot tos atpakaļ pāvestībā. Te notiek, kā sacīts mūsu Kunga vārdos: „...pēc tam ar tādu cilvēku top sliktāk, nekā papriekšu bija,” jo no viņiem izgājušais ļaunais gars ir atvedis līdz septiņus vēl ļaunākus” [Mt 12:45]. Taču tādā veidā tiek taisnīgi atlīdzināta nepateicība pret mums.

Tā kā antikrists un viņa locekļi, kas ir īstais čūskas dzimums un Kaina sekta, nevar un negrib pārstāt sagrozīt, aptumšot un mēģināt pavisam izskaust patieso un skaidro Evaņģēlija mācību, kurš tad varētu ņemt ļaunā, ka Kristus, sievas Pēcnācējs [1Moz 3:15], īstais karapulku Dievs [Hoz 12:6], sūta viņam pretī „strādniekus Savā pļaujamā” [Mt 9:37, 38] un ik dienu dod jaunus patiesības lieciniekus un apliecinātājus no Savas draudzes, kas ar visu nopietnību, ar sirsnīgu dedzību cīnās un karo pret čūskas dzimumu, pret visiem viņa meliem un vārdiem. Jo, kā apsolīts (Ps 40), Tas Kungs ar Savējo starpniecību arvien dara tā, kā Viņš saka: „Tavu taisnīgumu es sludināju lielā draudzē, savas lūpas es neaizdariju, Kungs, Tu to

zini! Tavu taisnību es nekad neesmu noklusējis savā sirdī, es skaļi daudzināju Tavu uzticību, ka Tu esi mans palīgs. Par Tavu žēlastību un uzticību es neesmu mitējis runāt lielas draudzes priekšā” [Ps 40:10, 11]. Lielā draudze ir visa Kristus baznīca, kas izkaisīta pa visu pasauli. Šīs draudzes priekšā ir publiski jāskan mūsu mācībai un apliecinājumam, stājoties pretī antikristam – *rumpantur ut ilia Papae*, kaut arī antikrists no dusmām pārsprāgtu. Kurš gan cits ir Kristus mute, kā vien – Viņa apustuļi un Viņa īstie mācekļi un sekotāji, kuriem Viņš ir sacījis: „...Es jums došu vārdus un gudrību, kam visi jūsu ienaidnieki nevarēs pretī stāvēt” [Lk 21:15]? Tāpēc arī Pāvils pareizi saka (Ef 6:18, 19): „Ar visām lūgšanām un lūgumiem lūdziet Dievu Garā ik brīdī; tai pašā nolūkā esiet nomodā un pastāviet savās aizlūgšanās par visiem svētajiem, arī par mani, lai mana mute droši atvērtos runai un es bez bailēm varētu sludināt evaņģēlija noslēpumu.”

Tā nu, žēlīgais first un kungs, citu Jēzus Kristus cīnītāju vidū Tas Kungs ir atdarījis muti arī godājamajam **Dr. Mārtiņam Hemnicam** Braunšveigā. Viņš ir publiski vērsies un devies cīņā vispirms pret jezuītu liekulību un krāpšanos³, ar viņu kūdīšanas un rosināšanas palīdzību nonācis pie visu Tridentas koncila lēmumu atspēkojuma, gan atklājot slepenus slazdus, gan atspēkojot atklātus izraidījuma lāstus, kas vērsti pret mūsu baznīcu mācību un apliecību. Es esmu pilnīgi pārliecināts, ka šis viņa darbs, kuru arī daži pretinieki ir spiesti atzīt par pareizu un nevar atspēkot ne ar kādiem pamatojumiem, patiks visiem īstiem kristiešiem; jo tas ir sagatavots un laists klajā visas baznīcas labumam un celšanai.

Lai gan arī līdz šim mums jau ir bijis daudz lielisku, labu grāmatu, kas ir pasargājušas mūsu reliģiju pret antikristu un pietiekami labi izskaidrojušas mūsu Ticības apliecību, tomēr man patiesi jā-saka, ka līdzīgu šai grāmatai man iepriekš vēl nav bijis izdevības lasīt. Tomēr, to sacīdams, negribu nevienu noniecināt, jo ikviens darbs ir savas uzslavas un algas cienīgs, kaut arī visa pasaule nespēj tos visus atlīdzināt. Un tas nemaz nav iespējams. Tomēr es saku un domāju tā: šajā darbā metodiski un pareizi ir izskaidroti visi pāvesta sekotāju strīdīgie punkti, lielākajā daļā gadījumu vienkāršā, tomēr pamatīgā veidā parādot pretrunas ar pierādījumiem ne tikai no Rakstiem, bet arī no tēvu darbiem un vēstures. Tādējādi visi

³ Martin Chemnitz, *Vom neuen Orden der Jesuwider* (skat. I sēj., S. 14).

pāvesta sekotāju argumenti, pamatojumi un slazdi ir tādā mērā atklāti, izskaidroti un izklāstīti, ka man bieži vien no sirds ir gribējis dzirdēt, ko gan viņi vēl varētu izdomāt, lai paši sev palīdzētu aizstāvēties pret šo skaidro, gaišo un gluži vai ar rokām satveramo patiesību.

Doktors Hemnics savu darbu ir publicējis latīņu valodā, jo viņš atspēko latīņu valodā uzrakstītos koncila lēmumus. Viņu uz to ir pamudinājuši latīņu valodā uzrakstītie **Andradas** (no Spānijas) raksti, kā to redzam grāmatas sākumā. Tomēr daudzi patiesi kristieši uzskata, ka šī grāmata ir uzrakstīta visas mūsu konfesijas labā. Mūsu vidū ir liela daļa tādu cilvēku, kam nav pieredzes latīņu valodas lietošanā, tāpēc būtu labi un derīgi, ja šī grāmata būtu lasāma arī vācu valodā. Tāpēc, Jūsu Žēlastība, first un kungs, es esmu ļāvis dievbijīgiem kristiešiem mani pierunāt vācu nācijas labā tulkot šo grāmatu mūsu dzimtajā valodā. Esmu to darījis uzcītīgi un uzticīgi – visvairāk un vislabprātāk tāpēc, lai vācieši varētu atpazīt svešās prakses un mācītos vairīties no tām, lai viņi jo labāk varētu apbruņoties un aizstāvēties pret jezuītu izdomājumiem. Jo reti kurš no viņiem varētu izdomāt vai celt gaismā kādu argumentu vai iebildumu, kas šajā grāmatā nebūtu atbildēts, atspēkots vai pilnīgi apgāzts.

Tā kā darbs ir diezgan liels un prasījis ievērojamas pūles, tas ir sadalīts četrās daļās, no kurām katru atsevišķi doktors Hemnics priekšvārdos norādīto svarīgo iemeslu dēļ ir veltījis un nosūtījis kādai ievērojamai personai, lai tādā veidā grāmata jo plašāk izplatītos un iegūtu lielāku autoritāti. Es, publicējot šo grāmatu vācu valodā, esmu sekojis viņa piemēram – ar nodomu izplatīt grāmatu vēl plašāk. Un, lai gan Jūsu Žēlastībai, firstam, gluži taisnīgi jābūt pirmajam, turklāt es daudzu iemeslu un arī savas paša personas dēļ būtu gribējis veltīt Jums pirmo daļu vai pat visu grāmatu, tomēr Hemnica kunga un vēl dažu citu iemeslu dēļ, kuri pieminēti pirmās daļas veltījumā, esmu to veltījis Viņa Gaišībai, firstam un kungam, Braunšveigas hercogam Jūlijam. Un es droši paļaujos uz to, ka Jūsu Žēlastībai, firstam, būs tikama šī grāmatas otrā daļa, kas bija pati lielākā un prasīja visvairāk pūļu, tā ka Jūsu Žēlastība pieņems to no sava padotā un neizjutīs nepatiku pret to, ka esmu šo daļu publicējis ar veltījumu Jūsu Žēlastībai. Jo daudzi apliecina Jūsu Žēlastību ne tikai kā patiesās un īstās Kristus baznīcas locekli, bet arī kā vienu

no patiesajiem draudzes kopējiem [Jes 49:23], kas gluži kā barotājas ēdina un zīda baznīcu, dod tai vietu, patvērumu un uzturu.

Tas, ko mūsu reliģijas labā ir darījis un iedibinājis Jūsu Žēlastības, firsta, tēvs, landgrāfs Filips vecākais – svētīgā piemiņā – ir ne tikai mums dzīvā atmiņā, tā ka mēs to drosmīgi apliecinām kā draugu, tā arī ienaidnieku priekšā. To esmu apliecinājis savā iepriekšējā rakstā pret ubagotājmūka Nasi velnišķīgo zaimotāja muti, bet landgrāfa veikums ir paliekošs un apstiprināts tā, ka tas paliks par piemēru ne tikai Jūsu Žēlastībai pašam un Jūsu brāļiem, visiem teicamajiem Hesenē firstiem, bet arī daudziem citiem augstu un zemu kārtu cilvēkiem, kamēr vien šī pasaule pastāvēs, – lai slava Dievam mūžībā!

Tiek daudz runāts un dziedāts par sentēvu piemēriem, cik pareizi, jauki un mierinoši ir tas, ka Dievs tolaik un tāpat arī tagad ir sargājis, aizstāvējis un uzturējis Savu baznīcu. Šādi piemēri mums sniedz mācību un mierinājumu – tā Matija saviem bērniem aplicina pēc tam, kad ir uzskaitījis daudzus piemērus (1Mak 2:61): apdomājiet, kas katrā laikā ir noticis, tad redzēsiet, ka visi, kas palāvušies uz Dievu, ir tikuši izglābti.

Ja raugāties savā pieredzē, uzlūkojam piemērus, kas pieredzēti mūsu laikā, un salīdzinām tos ar senajiem, tad mierinājums mums ir jo bagātīgāks un drosme vēl lielāka. Jo, gluži kā mēs līdz ar senajiem (patriarhiem, praviešiem, mocekļiem, apliecinātājiem) apliecinām vienu un to pašu mācību, tāpat mums līdz ar viņiem nākas izciest daudz vajāšanu, jo arī mēs, tāpat kā viņi, bieži tiekam izglābti un atkal mierināti. Zinu, ka Jūsu Žēlastība, firsts, saprot, ko es domāju un runāju. Tā tas notiek – „no ticības uz ticību” [Rm 1:17]. Tā mēs ne tikai klausāmies un dzirdam, bet arī „baudām un redzam, cik Tas Kungs ir labs” [Ps 34:9], jo Tā Kunga roka ir spēcīga [Ps 33:4] un nav par īsu, lai izklīdinātu „tos, kas ir lieli savā sirdsprātā” [Lk 1:51], apvienodamies „pret To Kungu un Viņa svaidīto” [Ps 2:2].

Tā kā dažādos rakstos ir ierasts, ka visi autori un rakstītāji ar savu darbu veltījumiem meklē patronus lielu kungu vidū, tad šajā lietā būtu vēl jo mazāk iemeslu ņemt ļaunā šādu manu rīcību, jo tā nav mana privāta lieta, bet visas kristietības publisks, vispārējs apliecinājums. No šī apliecinājuma nav jākaunas nevienai personai, lai cik liela tā būtu pasaules priekšā, – ja vien apliecinātājs grib būt līdzdalīgs mūžīgās dzīvības un svētlaiimes valstībā. Jo pats Kungs

Kristus saka (Mt 10:32): „Tad nu ikvienu, kas Mani apliecinās cilvēku priekšā, to arī Es apliecināšu Sava Tēva priekšā, kas ir debesīs.”

Esmu pārliecināts, ka Jūsu Žēlastība, firsts, bez bailēm un kauna apliecina mācību, kas pamatota praviešu un apustuļu mācībā un tiek apliecināta ar visām trim – Apustuļu, Nīkajas un Atanasija – ticības apliecībām, ko arī mūsu vecāki un priekšgājēji ir atklāti, publiski apliecinājuši Augsburgas apliecībā. Arī šī grāmata nav nekas cits, tikai atspēkojums visiem tiem mācības punktiem, kādus cilvēki, it īpaši antikrista pulks, var izdomāt pret šo mācību. Tāpēc es nepavisam nešaubos, ka šis darbs arī Jūsu Žēlastībai būs tīkams.

Jūsu Žēlastībai, firstam, gan pašam pilnīgi pietiktu ar šīs grāmatas latīņu eksemplāru, kas jau rotā un vairo Jūsu Žēlastības, firsta, bibliotēkas krātuvi, jo Jūs pats šajā valodā labi spējat lasīt un saprast. Taču, tā kā vācu nācijā, arī dižciltīgo un augstdzimušo vidū, ir daudz labu cilvēku, kam latīņu valoda nav tik pilnīgi pazīstama, tad ir pareizi un pamatoti, ka arī viņi gribētu šo grāmatu izlasīt. Tādi cilvēki ir gan pāvesta sekotāju, gan mūsējo vidū. Tā nu, lai šis darbs būtu paveicams ērtākā un tīkamākā veidā, viņiem būs veicinot Jūsu Žēlastības, firsta, autoritāte, vārds un piemērs līdz ar citu augstdzimušu un autoritatīvu personu piemēriem, kam tiek veltīti šī darba eksemplāri latīņu un vācu valodā. To esmu rakstījis, norādot dažus no iemesliem, kuru dēļ esmu veltījis Jums šo darbu.

Visbeidzot, es jau sen esmu Jūsu Žēlastībai, firstam, pateicību parādā daudzu iemeslu dēļ. Proti, ne tikai tādēļ, ka mani vecāki un vecvecāki tik ilgu gadus ir bijuši Hesenes nama pavalstnieki un ka es pats joprojām esmu Jūsu Žēlastības, firsta, brāļa landgrāfa Ludviga padotais. Hesenes nams ir sniedzis man visu laicīgo aizsardzību, patvērumu un uzturu. Tomēr esmu Jums pateicību parādā arī tāpēc, ka Jūsu Žēlastība, firsts, jau otro reizi esat man gluži nepelnīti piešķīris valdnieka cienīgu atbalstu bibliotēkā, kuru ar Jūsu Žēlastības, firsta, palīdzību esmu izveidojis nabadzīgu jauniešu labā, savākdams vienkopus vecas un jaunas labas grāmatas, lai es – slava Dievam! – varētu labāk rūpēties par sava amata pienākumu pildīšanu ne tikai baznīcā, kamēr tāda būs Viņa žēlīgā griba, bet arī nepieciešamības gadījumā ar Dieva palīdzību stāties pretī pretniekiem.

Tā nu es vēlētos, lai Jūsu Žēlastība, firsts, žēlīgi pieņem šo manu necilo darbu un manu padevīgo gribu kā zīmi un apliecinājumu manai pateicībai par iepriekšparādīto labvēlību un žēlastību, kas, ja Dievs tā gribēs, atnesīs tik daudz laba, ka paliks ne tikai manā atmiņā uz visiem laikiem. Es to vienmēr slavēšu un daudzzināšu atklāti pasaules priekšā, bet esmu pārliecināts, ka šie Jūsu žēlastības darbi ir arī daļa no tā dārgumu krājuma, ar ko Jūsu Žēlastība, firsts, sakrājis mantu nākotnei [1Tim 6:19]. Jo mūsu Kungs pats ir sacījis, ka tas, kas darīts paša necilākā brāļa labā (un šādiem brāļiem arī es patiesā pazemībā un kristīgā pašāvēlībā sevi pieskaitu, negaidīdams īpašu Dieva norādi), tas ir darīts Viņam pašam [Mt 25:40]. Viņš (Mt 10:42) saka: „Un, kas dzirdinās vienu no šiem mazākajiem tikai ar kausu auksta ūdens mācekļa vārdā, patiesi Es jums saku: tam sava alga nezudīs.” To saku tālab, lai zināmā mērā parādītu iemeslus, kādēļ esmu veltījis šo grāmatas daļu Jūsu Žēlastībai, firstam, proti, lai parādītu pateicību par iepriekš saņemto žēlastību un labvēlību, kuru nekad nedrīkstu un negribu aizmirst.

Lai Dievs, žēlīgais Tēvs, vada Jūsu Žēlastības, firsta, tāpat arī Jūsu brāļu, visu Hesenē firstu, visu likumīgo valdītāju un jo īpaši – mūsu kristīgās ticības biedru valdīšanu, lai pastāvīgi pasargā un uztur Jūs pie atzītās šķīstās mācības līdz galam! Lai Viņš nepieļauj, ka mūsu grēku un nepateicības dēļ Viņa debesu evaņģēliskās patiesības gaisma mums tiktu aptumšota vai atņemta! Lai Viņš dod, ka mēs varētu pastāvīgi dzīvot tajā spožumā, kas atspīdējis pār mums! Lai daudzi no tiem, kas vēl mīt tumsībā, ar Viņa žēlastību un palīdzību varētu nākt šajā gaismā! To lai mums palīdz vienīgais, mūžīgais, patiesais Dievs, Radītājs, Pestītājs un Svētdarītājs, Dievs Tēvs, Dievs Dēls, Dievs Svētais Gars, kura patvērumā, gādībā un aizsardzībā nododu Jūsu Žēlastību, firstu, līdz ar Jūsu vismīļoto laulāto draudzeni un ar visiem mīļajiem Jūsu miesas augļiem! Āmen.

Gīsene, 1576. gada 14. augustā
Jūsu padevīgais un paklausīgais Georgs Nigrins,
Gīsenes mācītājs

MĀRTIŅA HEMNICA PRIEKŠVĀRDS

**Viņa Gaišībai, firstam un kungam, Johansena kungam,
Brandenburgas, Stetinas, Pomerānijas, Kasubes, Vendenes
un Silēzijas markgrāfam, lielajam hercogam utt.,
Nirnbergas burgrāfam un Rugenes firstam utt.,
manam žēlīgajam kungam**

Žēlastība, pestīšana un miers no Dieva Tēva caur mūsu Kungu Jēzu Kristu, vienīgo mūsu ticības meistarū, iedibinātāju un pabeidzēju!

Jūsu Gaišība, first un žēlīgais kungs! **Augustīna** trešajā vēstulē ir šādi vārdi: koncilu autoritāte [*autoritas*] jeb vara baznīcā ir patiesi svētīga. Ja tas tiek saprasts attiecībā uz likumīgiem un patiesiem konciliem, kuros praviešu un apustuļu rakstos atklātās un uzrakstītās debesu mācības balss ir tiesnese un visās strīdīgās lietās saka savu spriedumu, tad šis izteikums ir pilnīgi paties.

Jo Dieva baznīca – īpaši tad, kad rodas strīdi par reliģijas jautājumiem – nav tādu ļaužu pulks, kurā strīdīgās lietās [*de controversiis*] netiktu pētīts Dieva vārds, kur nenotiktu uzskatu salīdzināšana [*collatio*] un mācību iztirzāšana, bet katrs izdomātu un pieņemtu, paturētu un aizstāvētu pats savu uzskatu. Kā **Silens Eiripīda** stāstā saka par ciklopiem: neviens neklausās citos. Vai arī, kā **Ammians** par **Juliānu Atkritēju** raksta, ka viņš, sapulcinājis dažādu atšķirīgu sektu priekšniekus un runasvīrus, nevis ar kāda kalpa starpniecību, bet pats ar savu balsi tiem pasludinājis: ja vien pilsoniskās ķildas tiks pārtrauktas un norims, tad ikviens turpmāk varēs bez bailēm un bez kādiem šķēršļiem un citu iebildumiem kalpot savai reliģijai kā ķēniņienei.

Dievs ir gribējis, lai baznīca būtu *koinonia*, tas ir, kopība jeb sadraudzība, kurā Viņš izdala daudzas un dažādas dāvanas Savas miesas celšanai, tā ka tad, kad tiek uzsākta strīdīgo lietu izmeklēšana un pētīšana, cilvēkiem, kas ir izglītotāki Dieva vārda mācībā, jāparāda citiem patiesā uzskata un izpratnes izcelsme, avoti un pamatojumi, lai pēc tam, kad Svētais Gars būs apgaismojis šo cilvēku

sirdis, viņi atzītu un saprastu, kura izpratne mācībā ir pareiza [*ut orthodoxa*] un pieņemama, kura ir sveša, aplama un tāpēc noraidāma. Tā maldīgie tiek saukti atpakaļ uz pareizā ceļa, vājie tiek stiprināti, savukārt Dieva pilsētas akas tīrības postītāji tiek atvairīti un atsisti atpakaļ nevis ar cilvēku aizspriedumiem, bet ar paša Dieva balsi no debesīm. Ja viņi nenovēršas no aplamā ceļa, tad tie tiek nolādēti.

Tomēr šīm garīgajām tiesām nav laicīgas autoritātes [*autoritas*] jeb tādas laicīgas tiesiskas varas, ka tās ar saviem lēmumiem un spriedumiem [*definitiones*] atbilstoši kārtu, vietu, personu un cieņīguma apstākļiem varētu saistīt [*constringere*] ticīgo sirdsapziņu. Visa garīgo izteikumu [*definitionum*] autoritāte un vara ir tāda, ka tie parāda stingrus, drošus Rakstu pamatus [*fundamenta*], lai ticīgie saprastu un varētu spriest, ka tā nav aplama un sveša, bet ir mūsu patiesā un labā Gana balss [Jņ 10:27, 4, 8].

Šādā veidā pirmā apustuliskā sinode, kas aprakstīta Apustuļu darbu grāmatas 15. nodaļā, pamatojoties Dieva vārdā, izšķīra strīdu par bauslības darbiem. Vēlāk viņi savu lēmumu neuzspieda baznīcām ar gluži vai laicīgu varu [*nuda autoritate quasi Praetoria*], bez pamatu izskaidrojuma un bez apstiprinājuma no Dieva vārda. Jūda un Sīla ar apustuļu sinodes pieņemtajiem noteikumiem tika sūtīti pie Antiohijas draudzes, lai viņi tur atskaitītos par šīm mācībām un apstiprinātu tās ar Dieva vārdu (Apd 15:22 u. t.). Tādā veidā baznīca tiek nodrošināta, lai tā pieņemtu nevis cilvēku domas un uzskatus [*hominum placita*] jeb noteikumus, bet paša Svētā Gara spriedumu un sekotu tam. Šādu koncilu autoritāte [*autoritas*] baznīcā ir patiesi svētīga. Tādiem konciliem baznīcai pelnīti [*merito*] pieder paklausīt ar vislielāko godbijību – kā debesu balsij – saskaņā ar Rakstu vārdiem: „Kas klausā jūs, tas klausā Mani; ..kas jūs nicina, tas nicina Mani” [Lk 10:16]. Par tādiem konciliem dievbijīgais ķeizars **Marciāns** ne bez pamata ir izdevis likumu: lietas, kas reiz ir izlemtas un labi nokārtotas sinodē [*semel dijudicata et recte disposita*], neviens nedrīkst ar diskusijām atkal padarīt strīdīgas; lai pēc tam, kad patiesība ir atrasta, neviens vairs nemeklē melus.

Tā kā Raksti apstiprina, ka ne visas sapulces ir taisno koncili jeb sapulces, bet dažas ir bezdievju sapulces (Ps 1:1), dažas – ļaundaru sapulces (Ps 22:17) un dažas – bezgožu un viltnieku sapulces (Ps 26:4), tāpat tie apstiprina, ka bieži vien koncilos tiek nolemtas

[*decreta fuisse*] bezdievīgas lietas, kā tas ir noticis augsto priesteru koncilos pret Miņu, Jeremiju, Kristu un apustuļiem, tad kristīgai piesardzībai un svētbijībai piederas nepieņemt pārgalvīgā veidā, uzreiz un bez pārbaudīšanas jeb iztīrīšanas [*examen*], bez pētīšanas (izmeklēšanas) [*inquisitio*] un izvērtēšanas [*dijudicatio*] dažādus noteikumus [*decreta*], kas tiek pasniegti baznīcai, izrotāti [*circumvestita*] ar koncilu titulu, nepiederas tiem visiem sekot.

Ja mēs koncila lēmumus un spriedumus [*definitiones*] par mācības punktiem neizpētām, nesaprotam un nevaram atzīt, vai tie atbilst [*consentaneae*] Dieva vārdam, bet tikai koncila vārda un autoritātes dēļ tos pieņemam kā paša Svētā Gara bālsī, tad mūsu ticība nav „nāms, uzcelts uz apustuļu un praviešu pamata, kura stūra akmens ir Kristus Jēzus” (Ef 2:20), par kuru Tēvs no debesīm sauc un saka: Viņu klausiet!, bet ir celts un balstīts uz nepastāvīgā cilvēku autoritātes [*humanae auctoritatis*] plūstošo smilšu pamata. Ir rakstīts: „Visi cilvēki ir tikai niecība” un visi cilvēki ir mēļi [Ps 116:11; Rm 3:4]. Tāpēc baznīcai ir ne tikai [*non tantum*] brīvība izvērtēt [*dijudicare*] (1Kor 2:15): „Garīgais cilvēks izdibina visas lietas” un (1Kor 14:29): „...citi lai apspriež”, bet tai ir dotas arī ļoti nopietnas Dieva pavēles [*severissima mandata Dei*] (1Jņ 4:1): „Mīļie, neticiet katram garam, bet pārbaudiet garus, vai viņi ir no Dieva, jo daudzi viltus pravieši ir izgājuši pasaulē.” Arī (1Tes 5:21): „Pārbaudiet visu; kas labs, to paturiet!”, (Jņ 10:27, 5): „Manas avis dzird Manu bālsī, Es tās pazīstu, un viņas Man seko. [...] Svešam turpretim tās neseķos.”, (Mt 7:15): „Sargieties no viltus praviešiem, kas pie jums nāk avju drēbēs, bet no iekšpuses tie ir plēsīgi vilki.”

Šo brīvību ir izmantojis **Hieronīms**, nebaidīdamies sacīt: Svētā Gara mācība ir atklāta kanoniskajos Rakstos. Ja koncili kaut ko nolēm [*statuere*] pret tiem, tad šādu lēmumu es uzskatu par nepamatotu. **Augustīns** *Contra Cresconium, lib. 2. cap. 21*: tā kā Pāvils saka, ka baznīca ir pakļauta Kristum [Ef 5:24], tad tā nedrīkst tikt paaugstināta pār Kristu, jo Viņa spriedumi vienmēr ir patiesi, bet baznīcas lēmēji, būdami cilvēki, parasti tiek pievilti.

Tāču nav jādōmā, ka konciliem ir apkaunojoši, ja to lēmumi [*decreta*] tiek salīdzināti ar Dieva vārda mērauklu [*ad normam verbi Dei*], izvērtēti pēc tās un izšķirti [*exigatur et examinatur*] atbilstoši tai. Konciliem ir pienākums baznīcas priekšā – norādīt pieņemto dekrētu pamatus (cēloņus) un, kad tie ir norādīti, tad runāt un

sniegt skaidras atbildes tā, lai visiem lēmumiem būtu droši, spēcīgi un skaidri pamatojumi Rakstos, ar ko tiktu pārliecināta to cilvēku sirdsapziņa, kas paši nespēj šīs lietas izdibināt un izvērtēt. Lai viņi zinātu un saprastu, ka tagad pieņem un seko nevis cilvēku aizspriedumiem [*hominum praejudicia*], bet paša Svētā Gara spriedumam, kas ir Rakstos dotā mēraukla un norma [*norma et regula*].

Ir zināmi skaisti un patiesi **Tertulliāna** vārdi [*Apologeticum, cap. 4.*], kas šeit būtu citēti īstajā vietā: likums, kurš negrib tikt pārbaudīts, pelnīti [*merito*] raisa aizdomas. Ja tas grib valdīt, palikdams nepārbaudīts un neiztirzāts, tad tas ir netaisns, jo neviens likums pats par sevi neuzliek savu taisnību par pienākumu sirdsapziņai, bet pienākums attiecas tikai uz tiem, no kuriem likums prasa paklausību.

Tā ļoti daudzi izglītoti cilvēki, no kuriem viens bijis **Teodorets**, pirms Efezas koncila lēmumi tikuši pieņemti [*recipi*] un atzīti par spēkā esošiem [*approbari*], ir pētījuši un iztirzājuši [*examinare*] šos lēmumus, salīdzinādami tos ar Rakstu mērauklu [*ad normam Scripturae*], lai nebūtu pieņēmuši un atzinuši par pareizu kaut ko tādu, kam nebūtu atrodami droši un nenoraidāmi pamatojumi Rakstos, proti, pierādījumi, ka koncila dekrēti ir saskaņā [*consentaneum*] ar Dieva vārdu. Arī **Kirils** nav vairījies izskaidrot dekrētus, pierādīt [*comprobare*] un apstiprināt [*confirmare*] tos ar Rakstu liecībām.

Kristīgie ķeizari ir atzinuši, ka arī viņiem piederas pieņemt šos dekrētus. Tā **Konstantīns** – kā lasām pie Sozomena (*lib. 2. cap. 28.*) – raksta sinodei, kas bija sapulcējušies Tirā un kam drīzumā bija jāpieņem dekrēti, šādus vārdus: es gribu, lai jūs steidzami ierodaties pie manis un paši sniedzat atskaiti par jūsu sarunām [*gestarum*]. Sokrāts (*lib. 1. cap. 34.*) atstāsta šos Konstantīna vārdus šādi: jums itin drīz jāierodas pie manis, dievbijīgā ķeizara, lai izskaidrotu un parādītu, cik uzcītīgi, uzticīgi un krietni jūs esat sprieduši un visu pārrunājuši.

Un **Sozomens** (*lib. 4. cap. 16.*) raksta, ka Konstantīns ir sasaucis sinodi ar noteikumu, ka tās dalībnieki vēlāk ieradīsies galmā un paziņos, ko ir nolēmuši, kādus dekrētus pieņēmuši. Arī viņš, pats ķeizars, ir raudzījies, vai šajos lēmumos ir vienprātība saskaņā ar Rakstiem [*an secundum Scripturas inter se convenissent*] un vai pārrunātajās lietās ir pieņemti tādi lēmumi, kuri uzskatāmi par labākajiem.

To gribēju pastāstīt Tridentas sinodes dēļ, kura ir beigusies tieši pirms diviem gadiem, šajā mēnesī [1564. gada 4. decembrī]. Jo, gluži kā pāvests netaisnīgi ir prasījis [*postulavit*] no Vācijas reiha kārtām, lai tās bez jebkādiem nosacījumiem pakļaujas [*submittere*] koncilam, vienalga, kādi būtu tā dekrēti un to iemesli (pamatojumi) [*qualiscunque futura esset Decretorum ratio*], tāpat viņš tagad bezdievīgā veidā prasa, lai visi cilvēki bez nepieciešamā sprieduma un atziņas, kas ietverta izmeklēšanā [*inquisitio*] un iztīrāšanās [*examinatio*] atbilstoši Dieva vārda regulai un mērauklai [*ad regulam et normam verbi Dei*], kura mums ir sniegta un uzrakstīta Rakstos, vienkārši [*simpliciter*] visās lietās pieņemtu Tridentas sinodes izdotos [*promulgata*] dekrētus un tiem sekotu. Jo gandrīz par katru atsevišķo lietu, kas attiecas uz mācību, varētu parādīt, ka tā nevis apslēptā veidā, bet pavisam tieši ir pretrunā [*quasi versa fronte repugnare*] ne tikai ar Svētajiem Rakstiem, bet arī ar senākās, šķīstās baznīcas uzskatiem.

Ir svarīgi, lai būtu pieejami patiesi un skaidri paskaidrojumi (deklarācijas) [*declarationes*], ka mēs Tridentas sinodes bezdievīgos dekrētus noraidām un nolādam nevis savas pārgalvības [*petulantia*] dēļ, ne naidā pret patiesību, meklēdami ķildas un strīdus, bet, ka mums šajā lietā ir patiesi [*verae*], taisnīgi [*justae*] un ļoti svarīgi [*gravissimae*] iemesli un pamatojumi [*causae et rationes*]. Proti, dekrētu *Examen* un iztīrājums, kas veidots atbilstoši Svēto Rakstu mērauklai, skaidri un pilnīgi parāda, ka šie viņu dekrēti un noteikumi (lēmumi) nav nekas cits, tikai Rakstos atklātās debesu mācības viltojumi un sagrozījumi, visu pāvesta valstības maldu, māņticības un ļaunprātību apstiprinājums [*confirmatio omnium errorum*], kam jau daudzus gadus ir nepieciešama, apsoltā un gaidīta labošana atbilstoši Dieva vārda mērauklai [*ad normam verbi Dei*]. Taču visa šī gaidīšana ir bijusi veltīga – to tagad parāda pati lieta.

Šī iemesla dēļ, šai vajadzībai un lietojumam pēc tam, kad bijām saņēmuši ierosmi un pamudinājumu no **Andradas**, lusitānieša jeb spānieša (kā esmu paskaidrojis pirmajā daļā), esmu vienkāršā un skaidrā veidā uzsācis šo Tridentas koncila dekrētu, noteikumu (lēmumu) un kanonu iztīrājumu [*Examen*]. Es ceru, ka atradīsies vēl citi, kas šajā lietā, kalpodami baznīcai, paveiks tādu darbu vēl izteismīgāk, prasmīgāk un veiksmīgāk. Tā kā man nepieder ne zelts, ne dārgakmeņi, esmu gribējis atnest Dieva tabernakula celšanai un

uzturēšanai uz zemes vismaz šo kazas vilnu, – kā **Hieronīms** ir izteicies.

Esmu vienkāršā veidā izklāstījis mūsu baznīcu mācību un norādījis, kādā veidā uz tās apspiešanu kā mērķi ir nomērķētas visas Tridentas koncila bultas, izvērtējot katru atsevišķu vārdu. Esmu licis katru no tiem atsevišķi uz Tā Kunga svariem [*ad stateram*], kurus Svētais Gars mums jau iepriekš ir sagatavojis [*praeformata*] Svētajos Rakstos. Taču man nācās ieguldīt nedaudz vairāk darba, skaidrojot patiesās un šķīstās senatnes un senākās baznīcas liecības, ar kuru viltojumu šķietamību pāvesta sekotāji apbur [*fascinare*] un pievilī [*decipere*] daudzu vienkāršu cilvēku sirdis. Un šī iztīrījuma gaitā esmu Tridentas dekrētos atradis pārsteidzošas prakses, krāpšanos un izdomājumus [*mirabiles fraudes et insidias*], kas no pirmā acu uzmetiena uzreiz nav [*non statim*] pamanāmi. Tomēr es novēlu visu šo rakstu patiesās Dieva baznīcas un krietnu [*aequis*] lasītāju spriedumam, jo nešaubos, ka mana uzcītība un labā griba ir Dievam tīkama.

Jūsu Gaišība, first, esmu veltījis un sūtījis Jums šo Tridentas koncila dekrētu un kanonu iztīrījuma otro daļu. Jo šī daļa satur to dekrētu skaidrojumu, kas ir sastādīti un izdoti [*facta et promulgata*] neilgā laikā 1548. gadā, kad reiha kārtas pēc *Interima* himēras un nezvēra [*Chymaera formulae interreligionis*] piedāvājuma tika piespiestas bez nosacījumiem pakļauties [*sine conditione se submittere*] nākotnē gaidāmā koncila dekrētiem attiecībā uz to, kā katram jāizturas reliģijas lietās. Tomēr publicētos vēstures stāstos būs mūžīgai piemiņai pieejams patiesas kristīgas pastāvības lieliskais, varonīgais piemērs, ko pateicīgie pēcnācēji slavēs vairāk, proti, pašos bīstamākajos laikos, kad visas lietas pretinieku varas dēļ mudināja uz atkrišanu, kad gandrīz visi, kas bija apliecinājuši Augsburgas apliecību, rīkojās vājāk un bailīgāk, Jūsu Žēlastība, firsts un kungs, ar lielu drosmi publiski apliecināja: es nevaru ar tīru sirdsapziņu slavēt, nedz atzīt par pareizu *Interima* pavēli [*decretum de interreligione*]. Tā Jūs sacījāt, kad tika prasīts, lai visi bez ierunām pakļautos nākotnē gaidāmā koncila dekrētiem [*ut sine exceptione decretis futuri Concilii omnes se submitteerent*].

Tāpēc es domāju, ka Jūsu Žēlastībai, firstam un kungam, būs tīkama šo dekrētu iztīrījuma lasīšana, kas pēc skumju pilnā laika, kad pretinieki visās malās tā gavilēja un triumfēja, Tridentas koncila

tika celti dienas gaismā [*promulgata*]. Jo tādā veidā Jūsu Žēlastībai, firstam un kungam, tiks atsaukts atmiņā tā laika baznīcas bēdīgais stāvoklis, un Jūs ar pateicīgu sirdi varēsīt atzīt un slavēt Svētā Gara žēlastības darbu. Tas ir noticis ar Svētā Gara ierosmi un vadību, ka Jūsu Žēlastība, firsts un kungs, toreiz negribēja pieņemt un atzīt par pareiziem šos nākotnē sagaidāmos dekrētus. Un es nešaubos, ka Jūsu Žēlastības, firsta un kunga, cildenā vārda dēļ, kas ar piemiņas vērtu pastāvības piemēru ir slavējams un tīkams visiem dievbijīgiem cilvēkiem, daudzi no viņiem jo labprātāk lasīs šos skaidrojumus.

Tāpēc es padevīgi lūdzu, lai Jūsu Žēlastība, firsts un kungs, žēlīgi un ar labu prātu pieņem šos skaidrojumus, par kuriem daudzi domā, ka tie būs baznīcai noderīgi. Jo es atceros, ka Jūsu Žēlastība, firsts un kungs, pirms desmit gadiem vēlējās saņemt no manis dažus matemātiskus traktātus un žēlīgi pieņēma tos. Un, tā kā tajā laikā Jūsu Žēlastība, firsts un kungs, veicināja manas studijas, piešķirdams ne mazums atbalsta [*subsidio non contemnendo*], es uzskatīju par taisnīgu izrādīt savas sirds pateicību Jūsu Žēlastībai, firstam un kungam, ar atklātu zīmi un liecību.

Dievam, mūsu Kunga Jēzus Kristus Tēvam, es lūdzu, lai Viņš līdz ar Svēto Garu vada Jūsu Žēlastību, firstu un kungu, tāpat arī visus, kas ir valdītāju amatos, un šajos pēdējos, bīstamajos laikos uztur baznīcā Sava vārda gaismu, kuru Viņš ar Savu īpašo žēlastības darbu ir iededzis! Lai Viņš neļauj ar Tridentas koncila izdomājumiem un viltību [*insidiis et fraudibus*] šo gaismo izdzēst!

Nodots Braunšveigā 1566. gada 18. decembrī
Jūsu Žēlastības, firsta, padevīgais
un visā godbijībā kalpot gatavais
Mārtiņš Hemnics, Dr.

TRIDENTAS KONCILS DEKRĒTU OTRĀS DAĻAS IZTIRZĀJUMS

Par sakramentiem

[1.] Pirmajā apustuļu sinodē (Apd 15) mācības daļa, par ko tolaik bija radusies nevienprātība un kādēļ šāds jautājums tika jautāts un pētīts – kā **Irenejs** [*lib. 3. cap. 1.*] saka –, meklējot praviešu rakstu avotos un pašu apustuļu sprediķos, kas pēc Dieva gribas ir tikuši uzrakstīti, lai tie būtu mūsu ticības stingrie pamati [*fundamentum*] un pīlāri [1Tim 3:15], lai pēc tam, kad ir norādīti veselīgu uzskatu spēcīgie un skaidrie pamatojumi [*fundamenta*], tiktu dotas atbildes, kādēļ citi, neatbilstoši un pretēji uzskati [*dissentientes et contrariae opiniones*] būtu noraidāmi un atmetami. Šo veselīgo uzskatu apustuļi vēlāk ir apkopojuši nedaudzās īsās nodaļās un galvenajos punktos (ko viņi ir nosaukuši vārdā *dogmata*, Apd 15:29; 16:4), lai tie tiktu sniegti un nodoti baznīcām (draudzēm). Tomēr viņi uzreiz plašākā izklāstā un skaidrā veidā ir arī norādījuši pamatus [*fundamenta*], iemeslus [*rationes*] un apstiprinājumu [*confirmatio*] saviem noteikumiem [*decreta*]: proti, lai baznīcai būtu atklāti un zināmi no Dieva vārda ņemti noteikti iemesli [*certa ratio*], kas un kādēļ ir jāpieņem un no kā ir jāvairās.

[2.] To, ka Jūda un Sīla ir šādā veidā rīkojušies Antiohijā, Lūka apliecina Apustuļu darbu grāmatā (15:30 u. t.). Un nav šaubu, ka Pāvils tieši to pašu, ko viņš ar lielu nopietnību un daudziem argumentiem ir izklāstījis Vēstulē romiešiem un Vēstulē galatiešiem, citās draudzēs ir sludinājis ar dzīvu balsi [*viva voce*]. Jo apustuļi ar darbiem un piemēriem ir pierādījuši to, ko mācījuši ar saviem vārdiem, proti, ka viņi negrib valdīt pār (baznīcas) ticību (2Kor 1:24), bet ir „arvien gatavi aizstāvēties [*ad apologiam*] pret ikvienu, kas vaicā par cerības pamatu..” (1Pēt 3:15).

[3.] Šim apustuliskajam mācības jautājumam izšķiršanas veidam ir sekojušas arī senās sinodes jeb tēvu sapulces. To apraksta vēstījumi par Nīkajas [*anno 325*], Konstantinopoles [*anno 381*],

Efezas [anno 431] un Halkēdonas [anno 451] sinodēm. Pirmkārt, ir aprakstīti to dekrēti jeb regula [*decreta seu canones*], tāpat arī veids, kādā abas puses diskutējušas par strīdīgajiem punktiem. Visbeidzot, ir aprakstīts arī tas, ar kādiem pamatojumiem [*fundamenta*] lēmumi ir pieņemti – atbilstoši Svēto Rakstu mērauklai [*juxta regulam Scripturae*].

No daudzām citām sinodēm ir saglabājušies tikai kanoni un regulas [*nudi canones*], bet cēloņu [*causae*] un pamatu (pamatojumu) [*fundamenta*] skaidrojums ir vai nu nozaudēts, atstājot to bez ievēribas, vai izlaists [*neglecta vel supressa*]. Tas baznīcai ir bijis drīzāk kaitīgi, nevis derīgi. Jo sacītā izpratne [*intelligentia discorum*] – atbilstoši **Hilārija** vārdiem [*de Trinitate, lib. 4.*] – ir iegūstama no runāšanas iemesliem [*ex causis dicendi sumenda est*]. Tādēļ pēcnācēji bieži vien nav īsti labi un pareizi sapratuši kanonus; reizēm arī dievbijīgi cilvēki tos ir pielāgojuši svešai izpratnei, novēršoties no dabiskās izpratnes un tādējādi palīdzot stiprināt svešas, aplamas mācības. Visbeidzot, izmantojot kanonu vārdu un šķietamību, pamazām ir zudusi izšķiršana, un vienāda autoritāte [*par autoritas*] piešķirta visiem noteikumiem un regulām, bez kādas izpētes – neatkarīgi no tā, vai šiem noteikumiem ir droši, stingri un skaidri [*certa, firma et perspicua*] pamati (pamatojumi) Dieva vārdā.

Tieši no tā [*tandem*] ir izveidojusies visa pāvesta tirānija – pēc savas patikas, ar savu varu [*pro imperio*] uzstiept [*obtrudere*] baznīcai visādus dekrētus un visādus noteikumus bez kādām Rakstu uzziņām. Galu galā tas ir novedis pie visapkaunojošākās nekauņības, kas it labi piederas Bābeles netikles pieri [Atk1 17:1–19:2]. Daudzi ir norādījuši publicētos rakstos atrodamus negantus kano-nistu izteikumus:

- ka pāvesta vara [*potestas*] esot neierobežota [*absoluta*] un ka viņš to drīkstot lietot pēc savas gribas;
- ka pāvesta griba ir pamatojums jeb pierādījums tajās lietās, kuras viņš grib;
- ka pāvestam neviens nedrīkst jautāt: kāpēc tu tā dari?
- ka pāvests stāv pāri visām tiesībām [*supra jus*] un spēj visu ārpus tiesībām [*extra jus*];
- ka viņš var piešķirt dispensāciju un atlaidas pret pirmajiem četriem konciliem, tāpat arī pret Eviņģēlija vārdiem, lai gan ne pret tā nozīmi;

- ka pāvests var noteikt kaut ko tādu, kas ir pretrunā ar Pāvila vēstulēm utt.

[4.] Sākotnēji Tridentas sinode, rādīdama padevības zīmi, izlikusies [*simulavit*], ka grib novērsties no šādas briesmīgas [*monstrosa*] nekaunības. Piektajā un sestajā sesijā viņi radījuši tādu iespaidu un šķietamību, it kā viņi savus noteikumus (dekrētus) [*decreta*] gribētu sastādīt [*extruere*] un apstiprināt [*compobare*], balstoties uz Dieva vārda pamata, nevis uzstiept [*obtrudere*] baznīcai ar Bābeles varu [*autoritas*], par ko iepriekš sacīts.

Tomēr šie labie tēvi bija pieredzējuši, cik daudz darba un pūļu prasīs arī bez kāda pretinieka iebildumiem sastādīt *tractationem* jeb apskatu par pāvesta mācības pamatojumu, proti, jau iepriekš notikušajās sadursmēs [*velilatio*] par pamatiem (pamatojumiem) [*de fundamentis*], lai cik maznozīmīgas tās būtu bijušas, bija pilnīgā veidā parādījies mācības punktu vājums, jā, to apkaunojošais un negantais raksturs pāvesta valstībā. Tāpēc, kad koncila norise bija nonākusi līdz septītajai sesijai, kurā vajadzēja izskatīt mācību par sakramentiem, viņi uzskatīja par labu turpmāk atbrīvot paši sevi no šī darba, jo pāvesta sekotāju lieta un visi viņu izdomājumi tikai šķietami spēja paciest likumīgu pētīšanu. Viņu lieta daudz vieglāk un drošāk varēja tikt īstenota vienīgi ar izraidījuma lāstu draudiem [*nudis anathemata*] – atbilstoši Romas krēsla paražām, privilēģiju un brīvību tiesībām [*pro jure*] (2Tes 2), nekā ar pamatu [*fundamenta*] un iemeslu [*rationes*] norādīšanu.

Viņi laikam bija nopietni domājuši par to, ko Parīzes *Magistorum nostrorum* 1521. gadā savā piesardzībā uzskatīja par labu lietot pret **Mārtiņu Luteru**, proti, likums, kas ļauj kaut ko nolemt [*definire*] pāvesta baznīcā, ir šāds: savus uzskatus viņi pasludina nedaudzos vārdos, nepievienojot cēloņu un pamatojumu aprakstu par to, kādēļ šāds lēmums tiek pieņemts, tas ir, tādā veidā, kā spriedumi tiek pieņemti tiesas procesos [*sententia praetoria*].

Tāpēc šajā iztīrājuma otrajā daļā izklāsts nebūs tik vienkārši un netraucēti izveidojams, jo ir jāmeklē un jāpievieno pamatojumi un skaidrojumi no viņu diskusiju peļķēm, kādas atrodamas sholastiķu un pāvesta sekotāju autoru rakstos.

Dažās lietās **Andradas** skaidrojumi sniegs mums palīdzību un veicinās šo iztīrājumu. Taču skaidrojums neskar un neietver visas tēmas. Tomēr es ceru, ka Andrada, būdams godīgs un necenzdamies

neko slēpt [*dissimulare nescit*], ar šīs izdevības palīdzību mums pilnīgākā veidā izskaidros, kādi iemesli un pamati attiecībā uz sekojošajiem artikuliem ir tikuši apspriesti publiskās apspriedēs [*publicis deliberationibus*], kādi – atsevišķās, privātās sapulcēs [*privatis congressibus*]. Jo tas nākotnē būs noderīgi gan mums pašiem, gan visiem mūsu pēcnācējiem. Andrada vai citi, kas bijuši klāt šajā koncilā, to nevarēs noliegt, nedz izvairīties. Ir zināms lieliskais **Kirila** piemērs Efezas sinodē [*anno 431*]. Pēc kanonu [*canones*] izdošanas Kirils neizvairījās no skaidrojumu sniegšanas. Tajos viņš sniedza atskaiti no Dieva vārda jeb norādīja savu izraidījuma lāsta [*anthēmatismōn*] iemeslus. Tāpēc mēs gribam ar Dieva palīdzību, atbalstu un svētību ķerties pie Tridentas koncila noteikumu [*Decretorum*] iztīrījuma otrās daļas.

LOCUS I

I. Par Sakramentiem

[*SECTIO*]

Par vārdu „sakraments”

Par sakramentu skaitu un aprakstu Jaunajā Derībā

*Dekrēts par baznīcas sakramentiem publicēts
augsti svētās ekumēniskās un ģenerālās
Tridentas sinodes 7. sesijā⁴*

Lai pabeigtu svētīgo mācību par attaisnošanu [*de justificatione*], kas ar visu tēvu piekrišanu [*consensu*] tika atklāta [*promulgata fuit*] iepriekšējā, tikko pabeigtajā sesijā, mēs esam uzskatījuši par labu un pareizu runāt par baznīcas svētajiem sakramentiem, ar kuriem visa taisnība vai nu iesākas [*incipere*] vai arī, ja tā ir jau iesākusies, tad tiek vairota [*augeri*], vai arī, ja tā ir pazaudēta, tad ar šo sakramentu palīdzību tiek atkal atjaunota [*reparari*].

Tāpēc likumīgā kārtībā [*legitime*] Svētajā Garā sapulcinātā augsti svētā, augstākā un vispārējā Tridentas sinode, kuras priekšsēdētāji ir apustuliskā krēsla legāti, lai izskaustu maldus un iznīcinātu ķecerības, kas saistībā ar šiem sakramentiem mūsu laikos daļēji ir nākušas no senajām ķecerībām, ko mūsu tēvi ir nolādējuši, bet daļēji ir radušās arī no jauna un ir ļoti kaitīgas katoliskās baznīcas šķīstībai un dvēseļu pestīšanai, ir atzinusi par labu izveidot [*statuere*] šos kanonus jeb regulas (noteikumus) un pieņemt [*decernere*] lēmumus. Jo šī sinode turas pie Svēto Rakstu mācības, apustuliskajām tradīcijām [*traditiones*] un citu koncilu un tēvu vienprātības [*consensus*].

⁴ DH 1600

Citas lietas, kas vēl vajadzīgas šī uzsāktā darba pabeigšanai, sinode ar Dieva Gara atbalstu atklās [*edere*] turpmāk.

KANONS I⁵

Ja kāds sacīs, ka jaunās bauslības [*nova lex*] sakramenti ne visi ir Jēzus Kristus, mūsu Kunga, iedibināti vai arī ka šo sakramentu ir vairāk vai mazāk nekā septiņi, proti, Kristība, konfirmācija (iestiprināšana), euharistija (jeb Vakarēdiens), grēku nožēla, pēdējā svaidīšana ar eļļu, iesvētīšana (jeb ordinācija) un laulība, vai arī, ka no šiem septiņiem kāds nav īsi un patiesi [*vere et proprie*] sakraments, – tas lai ir nolādēts!

Examen

[1.] Pirmkārt, Augsburgas apliecības apoloģijā ir atklāti apliecinājuši, ka mūsējie negrib vairs ķildoties vārda „sakraments” vai sakramentu skaita dēļ, jo šis vārds [*appellatio*] ir *agraphos* – Rakstos tas nav atrodamš. Arī seno tēvu vidū šis vārds ticis saprasts, lietots un aprakstīts dažādos veidos, reizēm plašākā nozīmē [*latius*], tad atkal šaurākā [*angustius*]. Ja vien tiek paturētas pašas lietas [*res*], kas Rakstos vai nu ir saistītas ar īpašām ceremonijām [*peculiaribus ritibus*], vai bez ceremonijām pavēlētas ar Dieva vārdu [*mandatum*], un tām doti ir apsolījumi [*promissiones*], proti, lai šīs lietas tiktu lietotas tādā veidā, kā tās ir sniegtas un nodotas Dieva vārdā, – vai nu tās tiktu sauktas par sakramentiem vai netiktu.

Otrkārt, rituāli jeb ceremonijas, par ko ir dota skaidra Dieva pavēle [*expressum mandatum Dei*] Rakstos un tām pievienots skaidrs žēlastības apsolījums [*promissio gratiae*], kas raksturīgs Jaunajai Derībai, ir rūpīgi jāatšķir [*accurate discerni*] no citām lietām, kurām gan ir Dieva pavēle, taču nav īpašu un noteiktu Dieva iedibinātu rituālu [*peculiares et certi ritus*]. Arī šīm lietām ir apsolījums, taču ne tas, kas runā par žēlīgās, nepelnītās samierināšanas piešķiršanu un apzīmogošanu [*de applicatione et obsignatione gratuita reconciliationis*].

Treškārt, rituāli jeb ceremonijas, kurām nav skaidra žēlastības apsolījuma Jaunās Derības Rakstos, bet kuras ir vai nu saņemtas no

⁵ DH 1601

tēviem, vai citu cilvēku iedibinātas, ir jāatšķir no tām ceremonijām, par kurām sacīts iepriekš.

Ceturtkārt, ir jāpatur un jāievēro atšķirība starp žēlastības apsolījumu, kas Evaņģēlijā apsola Pestītāja žēlastības darbus [*beneficia*], sniedzot to tikai ar vārdu un piešķirot ticīgajiem, un tādiem apsolījumiem, kas ietērti un rotāti ar rituāliem un ceremonijām, kuras Dievs ir iedibinājis Dieva vārdā.

Ja šādā veidā no Rakstiem tiktu iegūta veselīgā mācība un nepieciešamā izšķiršana, tad tālāk itin viegli varētu vienoties par sakramentu vārdu un skaitu, noliekot malā ķildošanos par vārdiem, kuri Rakstos nav atrodami [*vocabulorum tōn agraphōn*].

Tomēr, ja ar sakramentu nosaukumu [*appellatio*] un skaitu tiek meklēta iespēja izraisīt sajukumu [*confusio*] un viltojumus [*adulteratio*] pašā lietas būtībā, tad tā vairs nav ķildošanas par vārdiem [*logomachia*], bet ir cīņa, kas jāizcīna par pašu lietas būtību. Tad būs veltīgi, jā, viltīgi un apkaunojoši, censties panākt tādu izlīgumu [*conciliatio*] attiecībā uz vārdiem, kas saistīts ar lietu būtības sagrozījuma draudiem.

[2.] To šī strīda [*disputatio*] ievadā stāstu tālab, lai Augsburgas apliecības vārdus, kas saka, ka nav vajadzības daudz ķildoties par vārdu „sakraments”, nedz par sakramentu skaitu, neviens nesagrozītu tādā veidā, itin kā Augsburgas apliecība norādītu, ka mēs gribam pieņemt [*recipere*] un atzīt par pareizu [*approbare*] Tridentas sinodes dekrētu [*decretum*] par septiņiem sakramentiem tādā veidā, kādā pāvesta sekotāji to pasniedz un saprot, tas ir, vienkārši, bez nepieciešamās pašu lietu būtības izšķiršanas un skaidrojuma, jā, ar acīmredzamu [*manifesta*] pašu lietu būtības sajaukumu un sagrozījumu.

Izklāsta sākumā nepieciešams arī iebildums un apliecinājums, ka mēs diskusijā nekādā veidā negribam atņemt, nedz mazināt to lietu patiesīgumu, cienīgumu, godību un nepieciešamību, kam pāvesta sekotāji līdzās Kristībai un mūsu Kunga Vakarēdienam mēdz piešķirt sakramenta titulu, tas ir, sludināšanas amats [lat: vārda un sakramentu amats], laulības kārtai, grēku nožēlai, Svētā Gara dāvanu nostiprināšanai un vairošanai, slimnieku mierināšanai. Tas šīm lietām pienākas, izejot no Rakstu izpratnes. Tomēr mēs šajā diskusijā apgalvojam, ka tie nav patiesi un īsti sakramenti, Kristus iestādīti (iedibināti) sakramenti kā Kristība un mūsu Kunga

Vakarēdiens, kas ir patiesi un īsti [*vere et proprie*] sakramenti. Jā, mēs gribam panākt tikai to, lai baznīcā par šīm lietām uzskatītu un runātu tā, kā norāda un māca Raksti. Jo tādā veidā tās iemanto un saglabā savu patieso cienīgumu.

[*ARTICULUS I*]

Par vārdu „sakraments”

[1.] Gribam vairāk tuvojies 1. kanona [*DH 1601, B002a*] iztirzājumam, proti, par Jaunās Derības sakramentu skaitu. Tas sevī ietver trīs lietas.

Pirmkārt, dekrēta izteikums [*axioma*] ir pilnīgi noteikts. Tā kā autoritāte [*autoritas*] jeb vara [*potestas*] iedibināt [*instituire*] sakramentus, lai tās būtu spēcīgas žēlastības zīmes [*efficacia signa gratiae*], nepiederas nevienai radītai būtnei, bet vienīgi Dievam, kas sniedz šo žēlastību, tad nepieciešams, lai visi tie sakramenti, kas Jaunajā Derībā ir īsti un patiesi sakramenti, būtu nākuši no mūsu Kunga Jēzus Kristus iedibinājuma (iestādījuma) [*institutio*], jo Viņš ir Jaunās Derības „galvnieks” [*sponsor*] (Ebr 7:22) un „starpnieks” (Ebr 8:6; 9:15; 12:24).

Otrkārt, dekrēts drīz pievieno apgalvojumu – taču bez kādiem pierādījumiem –, ka šādu sakramentu Jaunajā Derībā esot ne vairāk un ne mazāk kā septiņi. Lai gan skaidri nosaukts [*expressio*] šāds skaitlis septiņi nav atrodams ne Rakstos, ne arī visā patiesajā un šķīstajā senajā baznīcā. Arī patiesā sakramenta īpašība, atbilstoši Rakstiem, nekādi nepiemīt visiem septiņiem nosauktajiem.

Un ir skaidrs, ka senie tēvi – kā vēlāk parādīsim –, lietojot vārdu „sakraments” šaurākā [*strictius*] nozīmē vai plašākā [*latius*] izpratnē, ir uzskaitījuši daži mazāk, daži vairāk sakramentu. Arī pašiem pāvesta sekotājiem ir zināmas tā autora diskusijas, kurš ar **Kipriāna** vārdu ir publicējis sprediķus „Par kāju mazgāšanu” un „Par hrizmāciju”. Tāpat viņiem ir zināms **Hugo no Senviktoras** un **Pētera Lombardieša** uzskats, ka ne visi septiņi viņu uzskaitītie sakramenti ir tiešā veidā [*immediate*] paša Kristus iedibināti.

Treškārt, šis mūsu aplūkojamais kanons saka, ka ikviens no septiņiem ir īsts un patiess [*vere et proprie*] sakraments.

Ak, mīļais, saki man, ko viņi var izdomāt, lai pamatotu, kā laulības kārtā [*matrimonium*] var būt īsts un patiess sakraments, gluži kā Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens? Kādu elementu Kristus iedibinājis (iestādījis) šim nolūkam, kāds vārds pievienojas šim elementam [*verbum quod accedat ad elementum*], lai laulības kārtā kļūtu par sakramentu? Kā ar laulības kārtu, ko pāvests **Sirīcijs** apraksta, sacīdams, ka tā esot dzīvošana pēc miesas [*esse secunum carne vivere*], kas nevar Dievam patikt [Rm 8:8], kā – es jautāju – ar laulības kārtu var vai nu iesākties [*incipi*], vai vairoties [*augeri*] ticības taisnība – atbilstoši viņu sniegtajam sakramenta aprakstam, kas atrodams dekrētā [DH 1600, B001b]?

Durands [4. sent. dist. 26. q. 3.] pavisam atklāti saka, ka laulības kārtā nav precīzi un tieši nosaukama par sakramentu kā citi jaunās bauslības sakramenti. Tā tas ir, tomēr viņi lemj, itin kā tiem vieniem piederētu tāda vara – bez kautrēšanās, pavisam lepni, bez pierādījumiem un uzziņām [*sine probationibus et documentis*]: ja kāds sacīs, ka ne visi jaunās bauslības sakramenti ir Jēzus Kristus, mūsu Kunga, iedibināti vai arī ka šo sakramentu ir vairāk vai mazāk nekā septiņi, vai arī, ka no šiem septiņiem kāds nav patiesi un īsti uzskatāms par sakramentu, – tas lai ir nolādēts! [DH 1601, B002a].

Patiesi, ja lāstu troksnis [*anathematum crepitacula*] vien, bez drošām, skaidrām un spēcīgām Rakstu uzziņām ir pietiekams mācības punktu pierādījums [*probatio*] un ļauj izveidot ticības artikulū, tad tādā veidā jūdi savus talmudistu, tāpat turki savus korāna noteikumus [*traditiones*] var padarīt par kanoniskiem. Jo kas gan var būt vēl vienkāršāk nekā nolādēt un izraidīt, ja kaut ko nevari pierādīt? Tomēr, lai mēs neizbītos no tādiem draudiem un biediem, Raksti mūs jau iepriekš stiprina un saka: viņi nolād, bet jūs svētījiet! [sal. Mt 5:44; Lk 6:28].

[2.] Tomēr mums ir nedaudz bagātīgāk un labāk jāiztirzā visa šī diskusija. Jo ir vērts veltīt pūles, lai pamanītu, ka pie senajiem autoriem nav atrodamas diskusijas jeb pierādījumi [*probationes*] par sakramentu skaitu, proti, ka tie ir septiņi. Šī doma – ka Jaunajā Derībā esot ne vairāk un ne mazāk sakramentu, bet tieši septiņi – radusies **Hugo no Senviktoras** un **Pētera Lombardieša** laikā un ienesta baznīcā no Sorbonas. Lombardietis, kas citas savas lietas mēdz pārbaudīt un pierādīt, salīdzinot ar tēvu uzskatiem, nenorāda pat vienu vienīgu seno autoru izteikumu par sakramentu skaitu –

septiņi, bet sholastiķu autori, kas argumentus un pamatojumus atstāj pilnīgi bez ievērības, nopietni cenšas pierādīt [*probare*] un apstiprināt [*confirmare*] šo sakramentu skaitu.

[3.] Ir vērts mūžīgi atcerēties un nodot visiem pēcnācējiem atgādinājumu par to, ar kādiem pierādījumiem, pamatojumiem un iemesliem sholastikas teologi ienesuši (ieviesuši) [*invectus*] baznīcā šo sakramentu skaitu – septiņi un ar kādiem pamatojumiem tas ir ticis pieņemts [*receptus*].

Compendium Theologiae [Bunderi] norāda šādus iemeslus sholastiķu uzskatam, ka Jaunajā Derībā ir ne vairāk, ne mazāk, bet tieši septiņi sakramenti.

Septiņi sakramenti atbilst septiņiem atšķirīgiem cilvēku veidiem baznīcā. Pirmkārt, tiem, kuri ienāk – Kristība. Otrkārt, tiem, kuri cīnās – konfirmācija (iestiprināšana). Treškārt, tiem, kuri atspirdzinās – *Eucharistia* jeb mūsu Kunga Vakarēdiens. Ceturtkārt, tiem, kuri no jauna pieceļas – grēku nožēla. Piektkārt, aizejošajiem – pēdējā svaidišana ar eļļu. Sestkārt, kalpojošajiem – iesvētīšana jeb ordinācija. Septītkārt, tiem, kuri atved baznīcai jaunus karotājus – laulības kārta.

Viņš arī saka: ir septiņi sakramenti, kuri sagatavo septiņiem tikumiem [*septem virtutes*], kādi ir nepieciešami. Kristība ir ticības [*fides*] sakraments, konfirmācija – cerības [*spes*] sakraments, *Eucharistia* – mīlestības [*charitas*], grēku nožēla – taisnības [*justitia*], pēdējā svaidišana – pastāvības jeb spēka [*perseverantia seu fortitudo*], ordinācija – piesardzības [*prudentia*], laulības kārta – savaldības jeb mērenības [*temperantia*] sakraments.

Un viņš saka: ir vēl cits šī sakramentu skaits – septiņi – iemesls. Jo sakramenti ir vērsti pret septiņām garīgām kaitēm un slimībām [*septem morbus spirituales*], proti, pret trejādu vainu un pret četrus veidus sodiem un mokām. Kristība – pret iedzimto grēku [*peccatum originale*], grēku nožēla – pret nāves grēku [*peccatum mortale*], pēdējā svaidišana – pret ikdienišķu grēku [*peccatum veniale*], ordinācija – pret nezināšanu, *Eucharistia* – pret ļaunumu, konfirmācija – pret nespēku, laulības kārta – pret iekāri.

Viņš nosauc par iemeslu sakramentu skaitam – septiņi – arī to, ka septiņi sakramenti darbojas gluži kā dažādu veidu zāles pret miesīgām kaitēm: dažas dziedina [*curativa*], dažas uztur [*conservativa*],

dažas aizsargā [*praeservativa*], dažas stiprina un uzlabo [*meliorativa*].

Kurš gan neredz, cik vāji, jā, cik nederīgi, ir šie pamatojumi tik svarīgas lietas pierādīšanai! Jo, ja tādas ir uzziņas par šīm lietām un to pamatojumi, tad bez kādām pūlēm varētu, izejot no tādiem pašiem, jā, no tiem pašiem, pamatojumiem, pierādīt, ka sakramentu ir vairāk vai mazāk par septiņiem. Un gadījumā, ja šie pamatojumi būtu derīgi un pietiekami tādas lietas pierādīšanai, nāktos secināt, ka arī Mozus bauslībā un vēl pirms bauslības atklāšanas [*promulgatio*] noteikti jābūt bijušiem ne vairāk, ne mazāk, bet tieši septiņiem sakramentiem. Jo ne jau tikai Jaunajā Derībā pirmoreiz ir sākuši pastāvēt septiņi tikumi un septiņas garīgās slimības.

Tieši tikpat nederīgi un neatbilstoši [*futilitas*] ir arī pārējie iemesli un pamatojumi, proti, ka jaunajā bauslībā septiņi sakramenti esot tāpēc, ka grāmatai ir septiņi zīmogi (Atkl 5:1 u. t.), ka eņģeļiem ir septiņas bazūnes (Atkl 8:2); septiņas zvaigznes Cilvēka Dēla labajā rokā un septiņi lukturi (Atkl 1:12 u. t.; 16); ar septiņām maizēm Kristus ir paēdinājis ļaudis (Mt 15:34 u. t.); (Zah 3:9) sacīts, ka uz akmeni raugās septiņas acis; tabernakulā bijuši septiņi eļļas lukturiši (2Moz 25:37).

No šī pamatojuma un no šāda secinājuma spēka **Brenca** kungs, norādīdams citus Rakstos atrodamus skaitļus, saprot un pierāda, ka sakramentu ir mazāk vai daudz vairāk par septiņiem. Es neredzu iemeslu, kāpēc lai nebūtu spēkā tāda secinājumu virkne [*consequentia argumentationis*], balstīta citos skaitļos, kuri arī ir minēti Rakstos. Vienīgais iemesls varētu būt tas – viņi varētu uzskatīt, ka ir iespējams šī secinājuma spēku mazināt ar norādi: (Atkl 1), kur pieminētas septiņas zvaigznes, tulkotājs ir lietojis vārdu „sakraments” [*mysterium*] (20. pantā). Kāpēc tad lai šis pierādījums sakramentu skaitam nebūtu gana spēcīgs, ja Rakstu vietā, kur lietots vārds „sakraments” ir pieminēts skaitlis septiņi? Jo Rakstu vietā (Atkl 1:20) sacīti šādi vārdi: „Noslēpums par septiņām zvaigznēm, ko tu redzēji Manā labajā rokā, un par septiņiem zelta lukturiem: septiņas zvaigznes ir septiņu draudžu eņģeļi, un septiņi lukturi ir septiņas draudzes.”

Tomēr es parādīšu kādu citu Rakstu vietu, kur ar šo pašu paņēmieni ir atrodams vēl spēcīgāks pierādījums Romas baznīcas sakramentu skaitam – septiņi. Eņģelis, runādams par Bābeles

netikli, tas ir, par antikristu, (Atkl 17:7 u. t.) saka tā: *Ego dicam tibi Sacramentum mulieris et bestiae etc.* „Es tev pateikšu, kas ir šis sievas noslēpums un zvēra ar septiņām galvām un desmit ragiem noslēpums, kas nes sievu [...] septiņas galvas ir septiņi kalni, uz kuriem sēd sieva.” Te tu dzirdi abus: vārdu „sakraments” un skaitli „septiņi”; visa šīs nodaļas aina ir gana atbilstoša. Kas to saprot, tam ar sacīto pietiek.

[4.] Šie ir pierādījumi [*demonstrationes*], šie ir pamatojumi [*fundamenta*], ar kuriem sholastikas rakstnieki baznīcā ir ieviesuši un pieņēmuši septiņus sakramentus. Jo arī sholastikas teologi nemēģina pierādīt šo sakramentu skaitu ar atbilstošām uzziņām no Rakstiem vai ar patiesām senatnes liecībām. Taču pierādījumu nederīgums [*futilitas*] ir tik acīmredzams [*manifesta*], ka tagad par tiem kaunas arī pāvesta valstības nolīgtie patroni un aizstāvji, kam vēl atlicis kaut nedaudz kauna jūtu.

Tā kā spožajā Evaņģēlija gaismā ir redzams, ka ar šiem vecajiem izdomājumiem un sadzejojumiem [*commenta*] viņi vairs nespēj cilvēkus apburt [*dementare*], tie auž sev jaunus apsegus [*nova perizomata*], lai mēģinātu piešķirt saplīsušajām un jau aizmestajām skrandām vismaz pieņemamu izskatu.

[5.] Šajā laikā pāvesta sekotāji sakramentu skaita – septiņi – apstiprināšanai [*stabilire*] izmanto galvenokārt divējādus pierādījumus [*argumenta*]. Vispirms viņi savāc vienkopus citātus no dažu seno autoru rakstiem, lai pamatotu to, ka vārds „sakraments” ticis piešķirts ne tikai Kristībai un mūsu Kunga Vakarēdienam, bet arī citām ceremonijām un lietām. Un šo izteikumu krājumu viņi veido tā, lai nepārkāptu septiņu sakramentu skaita robežu.

Tālāk viņi to pašu pierāda, izejot no sakramenta definīcijas, ar šādu regulu: kam definīcija [*definitio*] atbilst, tam tiek arī piedēvēts atbilstošais vārds (nosaukums) [*appellatio*].

Tāpēc gribam norādīt dažas lietas par katru no sakramentiem atsevišķi, aplūkojot tos visus pēc kārtas. Tādā veidā šis iztirzājums cīnīsies ne tikai pret senās sofistikas meliem [*nugae*] un pievilšanu, bet arī atklās jaunizcepto plāpu un tukšo salmu kūlēju krāpšanos [*fuci*].

[6.] Vārds „sakraments” ir ņemts no vienkāršā un ierastā [*communis et vulgaris*] latīņu valodas lietojuma.

Varone par sakramentu sauc ķīlu, ko strīdā iesaistītie deva augstajam priesterim. Kurš tika atzīts par uzvarētāju, tas prasīja savu ķīlu atpakaļ, savukārt zaudētāja nauda tika nodota kopīgajā kasē.

Citi latīņu tekstu autori lieto vārdu „sakraments”, attiecinot to uz pienākumu, kas apstiprināts ar zvērestu, vai saistībām, kas apstiprinātas ar Dieva varas un dievkalpošanas līdzdalību.

Vegetio šajā vārdā sauc karavīru solījumu jeb zvērestu, uzņemoties saistības un pienākumus attiecībā pret savu virsnieku.

Tomēr jautājums ir par to, kādā veidā un kāda iemesla dēļ šis vārds pirmo reizi ienests baznīcas lietojumā [*in Ecclesiae sermonem translatus*], attiecinot [*accomodatum*] to uz Dieva iedibinātajām žēlastības zīmēm?

Senais tulkotājs, tulkojot *Hagiographis*, kur grieķu valodā lietots vārds *Mysterium* (noslēpums) kādu reizi nejausi ir uzrakstījis vārdu *sacramentum*. Tā tas ir noticis ar Tobija (12:8), Gudrības grāmatu (2:22 un 6:24), arī Daniēla grāmatu (2:18 u. t.; 4:6). Grieķu tekstā kaldeju vārds *raza* tulkots *mysterium*, noslēpums, bet latīņu tekstā tulkotājs rakstījis *sacramentum*.

Jaunajā Derībā daudzviet ir atstāts grieķu vārds *mysterium*, lai gan reizēm lietots arī *Sacramentum*. Taču vispārīgā veidā šī vārda nozīme: tas, kas ir slepens, apslēpts [*arcanum et secretum*] – kā (Tob 12:8): ķēniņa sakraments jeb noslēpums ir jānoklusē, (Sīr 27:17, 24): atklāt drauga noslēpumu, (Jdt 2:3): un viņš slepus apspriedās ar viņiem. Pāvils (2Tes 2:7) runā par antikristu un saka, ka „netaisnības noslēpumainais spēks jau ir darbā”.

Šis vārds apzīmē galvenokārt apslēptās Dieva gribas, padoma jeb nodoma noslēpumu, kas cilvēka prātam dabiskā veidā [*naturaliter*] nav zināms. Tas ir apslēpts [*absconditum*] visai pasaulei un kļūst zināms tikai tik, cik pats Dievs to atklāj.

Tā mācība par cilvēku dzimuma pestīšanu [*redemptio*] un samierināšanu [*reconciliatio*] tiek saukta vārdā *mysterium* jeb *Sacramentum Dei*, tas ir, Dieva noslēpums (Kol 2:2); Kristus noslēpums (Ef 3:4); Evaņģēlija noslēpums (Ef 6:19); ticības noslēpums (1Tim 3:9).

Dieva Dēla tapšana par Cilvēku tiek saukta par lielu dievbijības noslēpumu (1Tim 3:16).

Pagānu aicināšana tiek saukta par Dieva gribas noslēpumu (Ef 1:9).

Mācību par mirušo augšāmcelšanos Pāvils nosauc par „noslēpumu” (1Kor 15:51), tāpat arī jūdu atgriešanos (Rm 11:25).

Tāpat (Ef 5:32) apustulis nosauc par lielu noslēpumu Kristus savienošanos ar Viņa baznīcu.

Šajā nozīmē vārds „sakraments” lietots [*usitatum est*] ne tikai Rakstu tulkojumos, bet arī tēvu rakstos, kur viņi bieži runā par dievišķības, Kristus tapšanas par Cilvēku, par Viņa ciešanu sakramentu jeb noslēpumu. **Tertulliāns** „Pret Markionu” (*lib. 4.*) nosauc visu kristietību par sakramentu, tas ir, par kristīgās reliģijas noslēpumu.

[7.] Taču šī vispārīgā nozīme [*generalis significatio*] nepierāda sakramentu skaitu – ne divus, ne septiņus. Jo Pāvils uzskaita daudz vairāk šādu sakramentu. Un (1Kor 13:2) viņš saka: „...ja es zinātu visus noslēpumus...” Tādēļ tuvāk savam jautājumam nonāksim, ja šī vārda „noslēpums” jeb „sakraments” [*mysterii seu sacramenti*] nozīmi sašaurināsim.

Grieķu valodā vārdā *mysterium* – ko latīņu tulkotājs tulkojis kā *sacramentum* – tiek nosaukta lieta vai ārēja parādība [*visio externa*], kam ir vēl kāda nozīme [*significatio*] papildus tai, ko ar ārējām maņām var uztvert no šīs lietas vai parādības izskata (apveida) [*praeter speciem*].

Tā Nebukadnēcara sapnī redzētā parādība (Dan 2:18 u. t.) tiek nosaukta par sakramentu. Un (Atkl 1:20): vīzijā redzētās septiņas zvaigznes nozīmē septiņu draudžu eņģeļus; tas, ka septiņi lukuri ir septiņas draudzes, tiek nosaukts par sakramentu. Tāpat arī (Atkl 17:1 u. t.), kur eņģelis paskaidro, ko nozīmē netikli nesošā zvēra septiņas galvas, viņš saka: „Es tev pateikšu, kas ir šīs sievas noslēpums un zvēra ar septiņām galvām un desmit ragiem noslēpums, kas nes sievu.” Tāpat vīra un sievas savienošanās laulības kārtā ir Kristus un Viņa draudzes savienošanās noslēpums jeb sakraments (Ef 5:32). Līdzīgi arī Kristus, runādams par līdzību [*parabola*] nozīmi, saka: „Jums ir dots zināt Dieva valstības noslēpumus, bet pārējiem līdzībās, lai tie redzēdami neredz un dzirdēdami nesaprot” [Lk 8:10].

Šis skaidrojums ir nedaudz tuvāks mūsu aplūkojamajam jautājumam. Taču šādā veidā varētu saskaitīt daudz vairāk sakramentu nekā tikai septiņus. Jo visi tēlainie izteikumi, visas noslēpumainās

ainas [*figurae*] un alegorijas, tas ir, līdzības un tēlainās runas, kas kaut ko nozīmē, tēvi ir apzīmējuši ar vārdu *sacramenta*.

Tertulliāns *lib. 5. Pret Markionu* par sakramentiem nosauc sakramentu pirmtēlus un alegorijas [*sacramenta figurarum et allegorias sacramentorum*], runādams par Ādama diviem dēliem. Darbā „Pret jūdiem” viņš lieto apzīmējumu „koka sakraments”, diskutējot par Elīsas cirvi un Ādama koku.

Arī **Augustīns** aplūko alegorijas jeb apslēptās nozīmes. Viņš runā par maizes sakramentu, zivju sakramentu, skaita sakramentu utt.

Tomēr mūsu jautājums ir šāds: kā un kādā veidā vārds „sakraments” būtu pārnesams un attiecināms [*translatum et accommodatum*] uz Jaunās Derības žēlastības zīmēm [*signa gratiae*], kuras, neapšaubāmi, ir Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens. Šī jautājuma izdibināšanai esmu veltījis zināmas pūles. Taču neesmu atradis, ka Raksti attiecinātu vārdu [*appellatio*] „noslēpums” jeb sakraments uz Kristību un uz mūsu Kunga Vakarēdienu. Jā, Rakstos vārds noslēpums jeb sakraments netiek piešķirts ne roku uzlikšanai (Apd 8:17–19; 19:6), nedz apustuļu svaidīšanai (Mk 6:13). Pāvils (Ef 3:3 u. t.) vispārīgā nozīmē nosauc par noslēpumiem [*mysteria*] jeb sakramentiem nevis pašu sludināšanas amatu [*ministerium*] jeb ordināciju [*ordo*], bet lietas, kas tiek sludinātas ar sludināšanas amata starpniecību.

Vēstulē efeziešiem (5:32), kur Pāvils runā par laulības kārtu, viņš piebilst: „Šis noslēpums ir liels.” Taču turpinājumā apustulis pats paskaidro, ka šis lielais noslēpums, par ko viņš runā, ir nevis savienošanās laulības kārtā, bet Kristus savienošanās [*conjunctio*] ar draudzi (baznīcu). Tādā veidā šos vārdus skaidro **Ambrozijs** un **Hrizostoms**. Turklāt paši Pāvila vārdi ir pilnīgi skaidri: „Šis noslēpums ir liels: es to attiecinu uz Kristu un draudzi.”

Teodorets [*ad Ephes. 5. Tom. III.*] šo Pāvila izteikumu skaidro šādi: kā Ieva ir darināta no Ādama, tāpat baznīca ir dzemdināta no Kristus.

Ja šī iemesla dēļ, proti, tādēļ ka, gluži kā vīrs un sieva laulības kārtā kļūst par vienu miesu, tāpat arī baznīca ir miesa no Kristus miesas utt., cīnās par apgalvojumu, ka laulības kārtā Rakstos esot nosaukta par noslēpumu jeb sakramentu, – mēs vārda dēļ negribam ķīdoties. Kā jau iepriekš ar piemēriem esam parādījuši, šis

apzīmējums ir daudz plašāk lietojams un tiek piedēvēts daudzām lietām, raugoties uz zīmēm jeb nozīmēm.

Taču mūsu jautājums ir par to nozīmi, kādā Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens patiesi un īsti ir sakramenti un tiek saukti šajā vārdā.

Vārda „sakraments” lietojumam [*usurpatio*] šajā nozīmē [*significatio*], proti, tā, ka tas tiek attiecināts uz spēcīgām žēlastības zīmēm, kas Jaunajā Derībā, neapstrīdami, ir Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens, ir radniecība [*affinitas*] ar šiem Rakstu piemēriem, par ko esam runājuši. Tomēr tas ir ņemts nevis no Rakstiem, bet no baznīcas paražas (tradīcijas), kā tā par šīm lietām runā. Jo Raksti nekur nenosauca Kristību un mūsu Kunga Vakarēdienu par noslēpumiem jeb sakramentiem [*mysteria vel sacramenta*]. Tāpēc tas ir līdz šim Rakstos neatrodams apzīmējums [*appellatio agraphos*] sakramentiem.

[8.] Taču, tā kā dievbijīgi, izglītoti cilvēki uzcītīgi cenšas runāt par baznīcu labā, piedienīgā veidā, mēs neuzsākam ķildas vārdu dēļ, bet rūpējamies par to, lai Rakstos mācītā un nodotā mācība par pašu lietas būtību netiktu sajaukta un sagrozīta Rakstos nelietota vārda [*vocabulum agraphon*] dēļ.

Šī iemesla dēļ mums jāraugās, kādā veidā daži baznīcas autori ir attiecinājuši [*accomodare*] vārdu „sakraments” uz Jaunās Derības žēlastības zīmēm. Šim apskatam pieder vērojums, ka daži šo vārdu ir lietojuši plašākā [*latius*], citi – šaurākā [*angustius*] nozīmē. Tādā veidā kļūst skaidrs, kāpēc daži tēvi ir saskaitījuši mazāk, bet citi vairāk sakramentu par septiņiem.

[9.] **Tertulliāns** raksta tā, ka izskatās, viņš vārdu *sacramenta*, atbilstoši parastajam [*vulgaris*] latīņu valodas lietojumam, šādā veidā pārnēs [*transfere*] no karavīru zvēresta jeb sakramenta uz Kristību. „Mocekļiem, par atsacīšanos, kas notiek Kristībā”, tāpat arī par citām lietām, kurās radušies jautājumi, viņš saka tā: tie, kuri tiek aicināti cīņā, atbild un zvēr sakramenta vārdiem utt. No turienes vēlāk visa prakse ir ieguvusi šādu vārdu, – kā **Tertulliāns** saka *Contra Praxeam*: ticība Tēvam, Dēlam un Svētajam Garam, atbilstoši kristiešu sakramentam.

Taču galvenais iemesls ir šāds: grieķi ir saukuši Kristību un mūsu Kunga Vakarēdienu vārdā *mysteria* (noslēpumi), jo aiz redzamajiem elementiem [*sub elementis visibilibus*] apslēptā veidā tiek sniegta

un piešķirta garīga žēlastība [*offertur et exhibitur arcano modo gratia spiritualis*], kura ar maņām nav uztverama un ar prātu nav saprotama. Tā tiek atzīta vienīgi ar ticību no Dieva vārda atklāsmes.

Noslēpumu nosaukums šādā izpratnē ir pieņemts un izmantots baznīcas ierastajā valodas lietojumā arī tāda iemesla dēļ, ka pagāni savas īpašās ceremonijas, ar kurām viņi maldīgos iesvētīja jeb uzņēma savās elku reliģijās, tajā laikā apzīmēja ar kopīgu, ikvienam zināmu un lietojamu vārdu *Mysteria*, tas ir, viņi tās sauca [*vocabulant*] par noslēpumiem. Tāpēc latīņu grāmatu autori ir izmantojuši un uzņēmuši baznīcas valodā šim lietojumam abus vārdus – noslēpumi un sakramenti. Ir atrodami Ambrozija raksti „Par tiem, kuri tiek uzņemti ar noslēpumu palīdzību” un „Par sakramentiem”.

[ARTICULUS II]

Par sakramentu skaitu un aprakstu Jaunajā Derībā

[10.] Šajā lietojumā senie autori vārdu „noslēpumi” [*mysteria*] jeb „sakramenti” [*sacramenta*] nav lietojuši attiecībā uz septiņiem sakramentiem, bet norādījuši mazāku skaitu. Jo paši senākie autori šādiem noslēpumiem jeb sakramentiem pieskaita tikai divus: Kristību un mūsu Kunga Vakarēdienu.

Tādā veidā tos uzskaita un paskaidro **Justīns** savā otrajā „Apoloģijā”, aprakstīdams baznīcas rituālus [*ritus*] vai nu Palestīnā, kur viņš bija dzimis, vai Itālijā. „Apoloģiju” viņš ir rakstījis Romā. To piemin **Irenejs**, tāpat arī **Tertulliāns** (*lib. 1. un 4.*) „Pret Markionu” un *De corona militis*. Grāmatā „Par miesas augšāmcelšanos” gan viņš nosauc vēl arī roku uzlikšanu un svaidīšanu ar eļļu, taču tas tiek darīts tādēļ, ka viņš norāda tās ceremonijas un paražas, kas tolaik bija pievienotas un ietvertas Kristības praksē, nevis saprotot tās kā atsevišķus sakramentus, – kā turpinājumā parādīsims.

Arī **Kirils** no Jeruzālemes, uzcītīgi aprakstīdams bērnu mācības [*catecheses*] un *Mystagōgias*, tas ir, pamācības par noslēpumiem jeb sakramentiem, sludina tikai par Kristības un mūsu Kunga Vakarēdiena noslēpumiem. Diskutējot par svaidīšanu ar hrizmu, viņš ar to saprot nevis atsevišķu sakramentu, bet ceremoniju, kura bija pievienota Kristībai, – kā redzēsims tālāk, pārrunājot daļu [*locus*] „Par konfirmāciju” [*Locus III, B047a*].

Ir pieejama **Ambrozija** grāmata „Par tiem, kuri pirmoreiz tiek uzņemti ar noslēpumu palīdzību”. Tāpat ar Ambrozija vārdu ir publicētas dažas grāmatas par sakramentiem. Taču, lai gan šīs grāmatas sākotnēji, norādot izklāsta nodomu [*ex professo*], apsola skaidrojumu mācībai par baznīcas noslēpumiem jeb sakramentiem, tomēr nesatur neko citu, vien aprakstus par Kristības un mūsu Kunga Vakarēdiena darbībām.

Tāpat paši senākie baznīcas (rakstu) autori nav ietvēruši baznīcas noslēpumus jeb sakramentus skaitā – septiņi, bet atzinuši par šādiem noslēpumiem jeb sakramentiem tikai Kristību un Vakarēdienu. Savukārt tie, kuri nāca pēc viņiem, pamazām sākuši sakramentu skaitu palielināt. Tomēr arī viņi saskaitījuši nevis septiņus, bet mazāk sakramentu.

To mums var apliecināt **Dionīsijs**, par kuru viņi (pāvesta sekotāji) stāsta savus izdomājumus, ka viņš esot bijis areopagīts un ka ceremonijas, kuras šis Dionīsijs apraksta, viņš esot saņēmis no apustuļiem, saviem skolotājiem. Lai gan sava darba „Baznīcas pārvaldīšana” [*Ecclesiastica hierarchia*] [*cap. 7. § 11.*] nobeigumā, diskutējot par bērnu Kristību [*Baptismum parvulorum*], viņš diezgan acīmredzamā veidā pats sevi nodod, proti, viņš saka: mūsu svētie skolotāji, kurus senie ir mutiski pamācījuši [*ex pristina traditione edacti*], nesuši šo mācību līdz mums. Šo Dionīsija izteikumu tulko-tājs **Verčelietis** atveidojis šādi: mūsu izglītotie vīri, kas no senākajiem [*seniores*] to mācījušies, ir mācījuši, ka apustuļi to uzskatījuši (atzinuši) par labu.

Šis pats **Dionīsijs**, es saku – lai nu viņš būtu, kas būdams – ar uzcītību un nodomu [*ex professo*] aprakstīdams „Baznīcas pārvaldīšanu” [*de hier. Eccl. cap. 7. § 8.*], baznīcas noslēpumu jeb sakramentu skaitā nenosauc ne grēku nožēlu, ne laulības kārtu, nedz slimnieku svaidīšanu ar eļļu. Tās vietā viņš piemin mirušo svaidīšanu ar eļļu. Ja mūsu pāvesta sekotāji arī to uzņemtu sakramentu skaitā, tad sakramentu skaits vairs nebūtu septiņi – to nāktos palielināt līdz astoņiem.

[11.] Jā, ne tikai senākie autori, bet arī tie, kas ir jaunāki, neko nezina par šo sakramentu skaitu – septiņi.

Gregorijs [*caus. 84. q. 1.*] *cap. Multi saecularium*, nepārprotami uzskaita tikai trīs sakramentus, uz kuriem viņš attiecina sakramenta definīciju [*definitio*]: Kristība, svaidīšana ar hrizmu, Tā Kunga

miesa un asinis. Tieši šo pašu izpratni atkārtο **Rabans. Pashasijs** „Par Tā Kunga Vakarēdienu” [cap. 3.] raksta: katoliskajā baznīcā ir *Sacramenta* un Kristus noslēpumi, Kristība un Kunga miesa un asinis.

Tomēr to, ka sakramentu skaits septiņi būtu atrodams kāda senā autora darbos, viņi nevar pierādīt. **Lindans** [*Panoplia, lib. 4. cap. 6.*] citē **Kipriāna** sprediķi „Par svaidīšanu ar hrizmu”. Taču viņš labi zina, ka tas īsti nepieder [*non esse gnēsion*] Kipriānam. Tomēr arī šis nezināmais meistars (autors) uzskaita nevis septiņus, bet mazāk sakramentu. Kas tad tā par neprātību vai nevīžību, ko ir atļāvušās Tridentas „pīles”, ka tās nekaunas bez kādām uzziņām nolādēt [*anathema dicere*] visus, kuri Jaunajā Derībā saskaita mazāk nekā septiņus sakramentus? Visi senie autori taču ir darījuši tāpat!

Ja viņi grib iestāstīt, ka paši senākie rakstītāji tomēr ir turējuši godā un mācījuši par ordināciju, laulības kārtu, grēku nožēlu un citām, lai gan nav tām visām piešķīruši sakramenta vārdu, – tādā gadījumā viņi ar savu spriedumu veicina mūsu lietu, proti, ka, atbilstoši Rakstu uzskatam, šādu lietu cienīgums var tikt uzturēts arī tad, ja netiek pateikts, ka tās patiesi un īsti ir sakramenti kā Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens.

Tomēr šajā vietā ir jautājums: vai pati senākā baznīca (es negribu, ka tā tiktu pārpratuma dēļ sajaukta ar romānistu viltotajiem rakstiem [*supposititia scripta*]) ir devusi tādu priekšrakstu, ka sakramentiem jeb baznīcas noslēpumiem, kas patiesi un īsti ir sakramenti, kā Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens, jābūt tieši septiņiem. Esam parādījuši, ka senā baznīca ir uzskaitījusi mazāk sakramentu.

[12.] Mēs gribam turpināt un parādīt, ka daži saskaitījuši arī vairāk par septiņiem. **Augustīns** ir bijis gandrīz pirmais, kurš šajā tēmā ir sācis lietot vārdu „sakraments” plašākā nozīmē, nekā to darījuši senie. 5. vēstulē *Marcellinum*, runādams par zīmēm, Augustīns saka: ja zīmes attiecas uz Dieva lietām, tad tās tiek sauktas par sakramentiem. Un *De civitate Dei, lib. 10. cap. 5.* viņš saka: sakraments ir svēta zīme. „Pret Faustu” (*lib. 19. cap. 11.*), aprakstīdams sakramentu ārējo lietojumu, Augustīns saka: cilvēki nevar būt saistīti [*coagulari*] kādas reliģijas vārdā – vai nu tā būtu patiesa vai aplama –, ja viņi nav sapulcināti ar redzamas zīmes [*signacula*] jeb sakramentu [*sacramenta*] kopības palīdzību.

Tātad, atbilstoši **Augustīna** uzskatam, lai kaut kas būtu sakraments, pietiek ar to, ka tā ir Dieva lietas jeb svētas lietas zīme – īpaši gadījumā, ja šī zīme tiek lietota publiskās baznīcas sapulcēs ar noteiktām ārējām ceremonijām [*externis ritibus*]. Vienalga, vai Kristus ir devis tādu pavēli Jaunajā Derībā, vai zīme ņemta no Vecās Derības (kā svaidīšana ar hrizmu), vai arī to izdomājuši baznīcas priekšstāvji – kā krusta zīmi (apzīmējumu).

Augustīns neuzskata par svarīgu, vai ar šīs zīmes starpniecību tiek dota žēlastība, vai arī zīme to tikai apzīmē – kā laulības kārtā; tāpat arī – vai tā ir samierināšanas žēlastība vai kāda cita Gara dāvana – kā ordinācija. Šādā veidā un izpratnē Augustīns piešķir vārdu „sakraments” citām un vairākām lietām, ne tikai tām, ko senie autori pirms viņa ir saukuši par sakramentiem.

Tā darbā *De bono conjugali, cap. 24.* viņš saka: ordinētajos jeb iesvētītajos paliek ordinācijas sakraments. Un *Contra epistolam Parmeniani, lib. 2. cap. 13.*, runājot par Kristību un ordināciju, viņš norāda šī vārda [*appellatio*] lietojuma iemeslu. **Augustīns** saka: kā viens, tā otrs ir sakraments un tiek dots cilvēkam līdz ar svētību, kad viņš tiek kristīts un kad viņš tiek ordinēts.

Contra Petillianum, lib. 2. cap. 104. viņš saka, ka svaidīšana ir augsti svēta zīme starp visām ārēji redzamajām zīmēm. Turpinājumā viņš piebilst un norāda iemeslu, ka šis redzamais, svētais sakraments jeb zīme jāatšķir no neredzamā – mīlestības svaidījuma.

Arī laulības kārtu **Augustīns** nosauc par sakramentu un paskaidro iemeslu *De bono conjugali, cap. 18.*: kā tolaik sakraments jeb daudzu sievu zīme ir nozīmējusi daudzu cilvēku pakļaušanos Dievam visās zemes tautās, tā mūslaikos ikvienas laulības sakraments jeb zīme nozīmē mūsu visu savienošanos – ka pakļaujamies Dievam vienā debesu pilsētā un kopībā.

Šādā veidā, kādas svētas lietas dēļ, **Augustīns** saskaita vairāk sakramentu par tiem septiņiem, par ko cīnās pāvesta sekotāji. *De peccatorum meritis, lib. 2. cap. 26.* viņš saka, ka kristieši–iesācēji [*catechumeni*] pirms Kristības saņemšanas tiek īpašā veidā svētīti ar Kristus zīmi. Arī **Dionīsijs** runā par krusta zīmes piešķiršanu tiem, kam jātiek kristītiem. Darbā „Pret Faustu” (*lib. 19. cap. 14.*) Augustīns pieskaita krusta zīmi sakramentiem. Un par 141. psalmu viņš raksta: daudzus sakramentus saņemam citādi un citādā veidā. Dažus, kā jums zināms, saņemam ar muti, dažus – ar visu miesu.

Tomēr krustu nesam uz pieres. Savukārt iemeslu, kura dēļ viņš šo zīmi sauc par sakramentu, **Augustīns** paskaidro turpinājumā. Viņš saka: tā kā piere bīstas apkaunojuma un tā kā pagāni mūs par zīmi uz pieres var izsmiet, Dievs mums licis krusta zīmi tieši šajā vietā, lai mēs nekaunētos no krusta. Un: krusts ir pazemības zīme, ar kuru tiek dziedināts mūsu dvēseles augonis [*tumor animae*]. Un „19. sprediķī par svētajiem” Augustīns saka: šajā tēlā jeb krusta veidolā ir ietverts sakraments jeb apslēptā nozīme. Viņš paskaidro, ka ar krusta platumu saprotama mīlestība pret tuvāko, un piebilst: ar šo krusta sakramentu (jeb zīmi) svētais Elīsa ir uzmodinājis no nāves sunamietes dēlu, uzlikdams savu muti uz viņa mutes, savas rokas uz viņa rokām [2Kēn 4:32 u. t.]. Ar šī krusta sakramenta (jeb zīmes) spēku Mozus tuksnesī divas reizes ar spieķi ir sašķēlis klinti [2Moz 17:6; 4Moz 20:11].

Lasītājs redz, cik plašā nozīmē **Augustīns** lieto vārdu „sakraments”. Arī runādams par 65. psalmu, viņš nosauc vārdā *sacramenta* visas ceremonijas un paražas [*ritus*], kas tolaik tika praktizētas, sniedzot Kristību [*praeter baptismationem in actione Baptismi*]. Viņš saka: sakramentos – kā pamācīšanā [*catechisare*], tā eksorcismā [*exorcisare*] – sākotnēji tikusi lietota arī uguns. Un viņš norāda arī iemeslu: tu ej caur uguni un ūdeni, tiec vests uz atspirdzinājumu. Jo, kuru lietu zīmes ir sakramentos, tās pašas lietas mūžīgajā dzīvē atklāsies pilnībā.

Ir zināmi skaidri un atklāti vārdi, kurus **Augustīns** sacījis *De peccatorum meritis*, lib. 2. cap. 26.: tas, ko saņem katehumeni jeb kristieši–iesācēji, gan nav Kristus miesa, tomēr tas ir svēts un svētāks par ēdieniem, ar kuriem tiekam paēdināti, jo tas ir sakraments. Ar šo sakramentu viņš saprot svētīto maizi, kuru viņi sauc *Vicarium* – svētā Vakarēdiena aizstājēju. Un Augustīns skaidri saka, ka šī svētītā maize ir sakraments. Tomēr viņš piebilst: ne tādā veidā, kā *Eucharistia* ir sakraments. Un tas lasītājam labi jāiegaumē!

„Par simboliem jeb par ticību, kristiešiem–iesācējiem” (lib. 4. cap. 1.) **Augustīns** nosauc par sakramentiem visas tās lietas, kuras katehumeniem tiek sniegtas pirms Kristības. Te viņš uzskaita eksorcismu, lūgšanas [*orationes*], dziedājumus [*cantica*], dvasas uzpūšanu [*insufflationes*], apklāšanu [*cilicium*], kakla noliekšanu [*inclinatio cervicum*], mešanos ceļos [*humilitas pedum*] utt.

Epistola 23., diskutējot par Kristību, tas ir, par ticības un Kristus miesas sakramentu, norāda piemēru par svētdienu un Lieldienām, par ko tiek sacīts: šodien Kristus ir augšāmcēlies. Viņš to paskaidro šādi: šīs dienas mēs saucam pēc to dienu līdzības, kurās tādas lietas ir notikušas. Tā tiek sacīts, ka pieminēšanas cienīgā sakramenta svi-
nību dēļ notikums noticis šajā dienā, lai gan tas ir noticis senlaikos.

Arī **Bernards** sprediķī par Tā Kunga Vakarēdienu ar daudziem vārdiem aizstāv uzskatu, ka kāju mazgāšana ir ikdienišķo grēku piedošanas sakraments.

Sāls svētīšanas laikā, sniedzot Kristību, pāvesta baznīca lūdz, lai Svētās Trīsvienības vārdā šī sāls tiktu darīta par svētīgu sakramentu, kas piespiež ienaidnieku bēgt.

[13.] Šīs lietas stāstīju tālab, lai parādītu, kāds ir pamats, uz kura balstīts sakramentu skaits – septiņi, proti, **Augustīns** un vēl daži citi piešķir vārdu „sakraments” vairākām citām ceremonijām un lietām, nevis tikai Kristībai un mūsu Kunga Vakarēdienam. Esam pierādījuši, ka sakramentu skaits varētu krietni pārsniegt septiņus, jo Augustīns piešķir šo vārdu vēl citām ceremonijām un lietām.

Ir rūpīgi jāpamana un jāiegaumē, ka **Augustīns** vārda „sakraments” lietošanā, būdams drosmīgāks, brīvāks un piešķirdams [*acomodare*] šo vārdu lielākam skaitam lietu, nekā to darījuši senie autori pirms viņa, tomēr norāda, ka visas citas lietas tiek sauktas par sakramentiem citādā izpratnē nekā Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens. Turklāt viņš parasti arī paskaidro, kāda iemesla dēļ *Sacramenta* jeb svētās zīmes tiek sauktas šajā vārdā, – to esam parādījuši ar piemēriem.

[14.] Kad **Augustīns** nosauc krusta zīmi par sakramentu, viņš ar lielisku izšķiršanu atšķir to no svētīšanas, kas notiek Kristībā. Un ir jāpievērš uzmanība Augustīna vārdu nopietnībai, kad viņš *De peccatorum meritis*, lib. 2. cap. 26. saka: katehumeni tiek svētīti savā īpašā veidā – ar Kristus krusta zīmi un lūgšanu, uzliekot rokas.

Ievērtības cienīgi ir arī tas, ka **Augustīns**, šādā veidā uzskaitīdams vairāk sakramentu, tomēr pirmajā, galvenajā, īpašajā un atšķirīgajā vietā liek Kristību un mūsu Kunga Vakarēdienu. Tā *De doctrina Christiana*, lib. 3. cap. 9., runādams par Jaunās Derības sakramentiem, viņš saka: Kungs Kristus mums ir nodevis apustuļu mācību un mācījis nedaudzas lietas daudzu vietā [*pauca pro multis*]. Tās ir viegli paveicamas un savā izpratnē pilnīgi svētas; tās ir lietas, kas

mums jāpatur šķīstas – kā Kristības sakraments un mūsu Kunga miesas un asiņu lietojums.

Un „118. vēstulē Januarijam” **Augustīns** raksta: mūsu Kungs Jēzus Kristus Evaņģēlijā ir sasaistījis jaunās tautas kopību (saudzību) ar sakramentiem, kuru skaita ziņā ir pavisam nedaudz. Tos ir viegli ievērot, un tiem ir visbrīnīgākā nozīme – kā Kristība tiek svētīta Svētās Trīsvienības vārdā, Viņa miesas un asiņu kopība un viss cits, kas pavēlēts kanoniskajos Rakstos.

„Par 103. psalmu” viņš saka: sakramentālā dāvana Kristībā un Kunga Vakarēdienā – kas gan tā par dāvanu citos svētajos sakramentos?

Ja šādā veidā Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens, atbilstoši Rakstu izpratnei, tiktu atšķirti no citām paražām un ceremonijām, būtu iespējams vienoties par vārda „sakraments” lietošanu, lai gan šis vārds reizēm tiek piešķirts arī citām lietām vai lietots tēlaini. Mēs nemeklējam iespēju ķildoties par vārdiem [*logomachiai*], bet pāvesta sekotāji vienkārši cīnās par to, ka arī citas viņu uzskaitītās ceremonijas, lai kādas tās būtu, patiesi un īsti [*vere et proprie*] esot sakramenti – tāpat kā Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens. Tā lemj [*decernit*] 1. kanons [*DH 1601, B002a*], par kuru tagad runājam.

[15.] Mēs esam parādījuši: tas ir aplami, ka viņi apgalvo [*dictitare*]: esot tieši un tikai septiņi Jaunās Derības sakramenti; ne vairāk un ne mazāk. Īsto seno autoru darbos [*in tota vera antiquitate*] nav atrodama neviena, pat viena vienīga liecība par šādu sakramentu skaitu – septiņi, nedz arī par to, ka sakramentu nav ne vairāk, ne mazāk par septiņiem. Un viņi paši nevar atrast nevienu tādu liecību, kaut arī visur lepojas ar piekrišanu un seno liecībām.

Tāpat viņi nevar norādīt arī neviena senā koncila autoritāti [*autoritas*], lai apstiprinātu sakramentu skaitu – septiņi, atskaitot vienīgi apmēram pirms simt gadiem notikušo Florences koncilu [*anno 1439–1445*], kurā septiņus sakramentus līdz ar šķīstītavu [*purgatorium*] un Romas pāvesta primātu tika mēģināts uzspiest grieķiem, bet armēņiem tas viss arī tika uzspiests. Tas rāda, ka septiņi sakramenti ir kaut kas jauns.

Bartolomejs bija sludinājis armēņiem Evaņģēliju, un, kā apliecina Eisebijs (*lib. 9. cap. 7.*), **Diokletiāna** laikā armēņi ir bijuši kristieši un uzcītīgi turējušies pie dievbijības. Taču tikai pēc tūkstoš gadiem

vai pat vairāk viņi saņēma no Romas pāvesta septiņus sakramentus. Tātad izdomājums [*commentum*] par septiņiem sakramentiem paliek arī bez patiesām un drošām senatnes liecībām.

Atskaitot **Augustīna** rakstu piemērus, par ko tikko esmu izklāstījis, kā tie būtu saprotami, viņi nevar norādīt nekādas ticamas seno autoru liecības. Viņi var atsaukties vienīgi uz **Dionīsiju**, ko tie izrotājuši ar areopagīta titulu, lai gan viņš pats nav ne apstiprinājis, ne atzinis par pareizu šo sakramentu skaitu – septiņi.

[16.] **Lindans** [*Panoplia, lib. 4. cap. 6.*] dižodamies citē liecību par septiņiem sakramentiem no „Sprediķa par kāju mazgāšanu”, kas tiek piedēvēts **Kipriānam**.

Taču vispirms – viņš labi zina, ka šis raksts nav **Kipriāna** uzrakstīts, bet tiek tam nepatiesi piedēvēts. Turklāt, lai kas arī būtu šī raksta autors, viņš, gribēdams uzskaitīt tos sakramentus, ko pats Kristus ir iedibinājis un ko vēlāk apustuļi ar Svētā Gara iedvesmu [*dictante Spiritu sancto*] ir mācījuši jeb nodevuši tālāk [*tradere*], saskaita nevis septiņus sakramentus, bet tikai piecus.

Tā viņi paši parāda, ka tas drīzāk ir pērkons, kas rūc viņu vēderos, nevis patiesš izraidījums, kad kanons, ko mēs tagad iztirzājam [*can. 1, DH 1601, B002a*], pasludina lēmumu: ja kāds sacīs, ka ne visi septiņi sakramenti ir Kristus iedibināti, – tas lai ir nolādēts! Jo to skaidri saka arī pats jūsu Kipriāns savā sprediķī, kuru jūs citējat.

Aleksandrs no Halesas (*Halensis*) *part. 4. quaest. 8. art. 2.*) diskusijā skaidri saka, ka Kristus ir iedibinājis tikai divus sakramentus, proti, Kristību un Euharistiju jeb Tā Kunga Vakarēdienu. To viņš pierāda ar asiņu un ūdens izplūšanu no brūces Kristus sānos [Jņ 19:34], kā arī ar to, ka (1Jņ 5:7, 8) sacīts: „Jo trīs ir, kas dod liecību debesīs: Tēvs, Vārds un Svētais Gars, un šie trīs ir viens. Un trīs ir, kas liecina virs zemes: Gars, ūdens un asinis.” Citu sakramentu formu un veidolu Kristus esot gribējis iedibināt ar baznīcas kalpu starpniecību. Taču viņš nosauc vārdā konfirmāciju, sacīdams, ka to nav iedibinājis ne Kristus, ne apustuļi, bet Meldenas koncils, *quaest. 24. membro 1.*

Pēteris no Soto, kas Tridentā koncila laikā ir nomiris, lieto tieši tos pašus vārdus: mēs esam saņēmuši no apustuliskās tradīcijas visu konfirmācijas, iesvētīšanas, laulības kārtas un pēdējās svaidsīšanas ar eļļu sakramentu – kā elementus, tā arī vārdus un darbību [*effectus*].

Mēs nenoliedzam, ka no šī sakramenta kaut kas ir arī Rakstos, bet lietas, ko mēs drošā ticībā uzskatām par nepieciešamām šī sakramenta veselumam un pilnīgumam [*integritas*], Rakstos nav atrodamas, tādēļ tās pieder apustuļu noteikumiem [*traditio*]. To saka **Pēteris no Soto**.

Kaut arī man ir zināms, kas tiek saprasts ar tradīciju vārdu, šajā vietā mums pietiktu ar to, ka viņš atzītu: četru sakramentu elementi, vārdi un darbības, šo sakramentu pilnīgums nav pierādāms, izejot no Rakstiem. Viņu izmantoto apustuļu tradīciju aizbildinājumu (apsegu) [*praetextus*] mēs šāda veida izdomājumiem [*commenta*] nepārprotamā veidā esam noņēmuši jau iztirzājuma pirmajā daļā. Tāpēc viņi var paši uzjautrināties par šo savu izraidījuma lāstu [*can. 1, DH 1601, B002a*]: ja kāds sacīs, ka ne visus septiņus sakramentus ir iedibinājis pats Kristus, – tas lai ir nolādēts.

[17.] Šis ir pirmais pāvesta sekotāju pamatojums [*argumentum*], kas ņemts no vārda „sakraments” un no seno autoru liecībām. Cik spēcīgs ir šis arguments, tas skaidri redzams no lietām, ko šeit esam sacījuši. Ikviens lasītājs, kas nav pārlieku nesapratīgs, no teiktā var noprast, ar kādu padomu un kāda iemesla dēļ Tridentas tēvi šajā diskusijā labprātāk gribējuši cīnīties ar kailu izraidījumu [*nudis anathematis*] ieročiem, nevis ar pierādījumiem un pamatojumu norādēm.

[18.] Otru argumentu sakramentu skaita – septiņi – apstiprināšanai viņi ņem no sakramenta definīcijas jeb apraksta. Citkārt šādi argumenti un pierādījumi, kas ņemti no apraksta, tiek uzskatīti par drošiem pamatiem (pamatojumiem). Tomēr mums nedaudz jāaplūko veids, kādā viņi šeit izmanto sakramenta definīciju, – kā mēdz sacīt – vai akmens tiek likts atbilstoši līmeņmēram [*regula*], vai arī svina leņķmērs [*plumbea regula*] tiek pārvietots, pielāgojot [*inflectari*] to jau ieliktajam akmenim (tas ir, vai lieste jāpielāgo kurpei vai kurpe liestei).

Augustīna darbos atrodami daži apraksti [*descriptiones*] [*De civitate Dei, lib. 10. cap. 5.; vid. de consecratione, dist. 2., cap. sacrificium*], kas nav tik daudz lietas būtības apraksti [*definitiones*], kā vārda skaidrojumi. Te sacīts, ka sakraments ir svētas lietas zīme, ka sakraments ir neredzamas žēlastības redzams apveids. Taču šie apraksti tālāk nesniedzas. Tie sevī ietver vairāk nekā septiņas zīmes – to atzīst arī paši pāvesta sekotāji. Tāpēc ar dažādiem paņēmieniem

[*artificiū*] ir meklēti šādi salīdzinājumi un sakramenta apraksta [*definitionis sacramenti*] ierobežojumi [*limitationes*], lai tā ietērs [sinus] netiktu savilkts ciešāk, nedz arī palaists plašāk, bet paliktu pie skaitļa septiņi, sagatavojot [*concinnari*] to tādā veidā, ka tas sevī ietvertu tieši šos septiņus, ko pāvesta sekotāji ir gribējuši uzskatīt par sakramentiem.

No **Gregorija** *cap. Multi saecularium* [48. 1. q. 1.] viņi ir ņēmuši šo aprakstu [*definitio*]: sakraments ir tas, ar kura starpniecību redzamo lietu aizsegā Dieva spēks apslēptā veidā īsteno pestīšanu [*salus*]. Taču šī definīcija viņiem nav šķitusi gana piemērota septiņu sakramentu apstiprināšanai. Jo kā gan, atbilstoši šai definīcijai, laulības kārtā varētu būt sakraments? Tāpēc viņi „izkaluši” vēl divas citas definīcijas.

Viena no tām ir **Hugo no Senviktoras** sniegtais apraksts [*de sacr., lib. 1. part. 9. cap. 2.*]: sakraments ir miesīgs jeb materiāls elements, kas ārēji tveramā veidā sniedz, līdzībā norāda, atbilstoši iedibināšanai nozīmē un no svētīšanas sevī ietver neredzamu, garīgu žēlastību.

Otrs ir **Lombardieša** apraksts [4. *sent. dist. 1.*]: sakraments ir neredzamās žēlastības redzams apveids – tādā veidā, ka tas nes šīs žēlastības līdzību un ir tās cēlonis.

Taču arī šiem aprakstiem [*definitiones*] bijis ne mazums trūkumu, lai apstiprinātu viņu septiņus sakramentus. Jo viņi māca, ka *Eucharistia* sakramentā jeb Tā Kunga Vakarēdienā tiek pārvērsta [*annihilata*] maizes un vīna būtība [*substantia*], tā ka paliek tikai maizes un vīna apveids [*accidentia*]. Viņi ir redzējuši, ka tas īsti nesaskan ar **Hugo no Senviktoras** aprakstu, proti, ka sakraments ir miesīgs jeb materiāls elements. Tāpat arī viņi izdomā [*fingerē*], ka laulības kārtā *materia* esot vārdi, kas pauž laulāto piekrišanu [*consensus*]. Viņi redz, ka tas pietiekami labi nesaskan ne ar **Hugo** pieminēto materiālo elementu, nedz arī ar **Lombardieša** norādīto redzamo apveidu.

Tāpat arī, ja ar žēlastību tiek saprasta žēlastīgā [*gratuita*] samierināšana, grēku piedošana un uzņemšana mūžīgajā dzīvē, tad viņi redz, ka varētu tikt uzdoti jautājumi par žēlastību, kas tiek dota tiem, kuri stājas laulības kārtā, un tiem, kuri tiek iesvētīti jeb ordinēti. Lai gan **Žans Rišārs** diskutē, ka arī ar šādu ceremoniju starpniecību var tikt dota žēlastība, kas dara cilvēku Dievam tī-

kamu [*gratia gratum faciens*], tomēr citi atzīst, ka tāds skaidrojums nav pieņemams.

Tāpēc **Dunss Skots** [4. sent. dist. 1. q. 2. n. 9.] pārveido [*transformavit*] aprakstu [*definitio*] šādā veidā: sakraments ir tverama – redzama vai dzirdama – zīme, kas no Dieva iedibinājuma iedarbīgi apzīmē [*efficaciter significans*] žēlastību jeb nepelnīto Dieva darbību [*effectum gratuitum*], kas paredzēta cilvēka–ceļinieka pestīšanai.

Taču arī šajā aprakstā dažiem ir šķituši traucējoši vārdi par Dieva iedibinājumu (iestādījumu) un par to, ka sakramenti paredzēti pestīšanai [*ordinata ad salutem*]. Tāpēc **Okams** šīs definīcijas vietā ir licis citu: sakraments ir zīme, kas iedarbīgi apzīmē nepelnītu Dieva darbību.

[19.] Kā tev šķiet, mans mīlais lasītāj? Vai pierādījumi [*demonstrationes*] ir stingri, spēcīgi un neapstrīdami, ja apraksti jeb definīcijas [*definitiones*] tiek šādā veidā mainītas, raustītas un locītas [*transformantur, refundantur et inflectantur*], līdz tās atbilst pašu nodomam, kā mēs bez kāda pamatojuma esam nolēmuši tās saprast? Tas ir gluži tāpat kā tad, ja meistars [*architectus*] gribētu parādīt celtnes vienādību [*aequabilitas*] un nevis kārtotu akmeņus atbilstoši līmeņmēram, bet mainītu [*transformare*] un locītu [*inflectare*] līmeņmēru pēc akmeņiem.

Tātad, ja sakramentu skaits – septiņi – tiek pierādīts, izejot no šādiem aprakstiem, tad tiem nav droša un spēcīga pierādījuma spēka. Un, lai kādi arī būtu šie apraksti, sholastiķiem [*Scholastici*] ir daudz rūpju un raīžu, cenšoties aizstāvēt un nosargāt sakramentālā lauka robežas pāvesta valstībā. Jo, ja sakraments ir zīme, kas iedarbīgi apzīmē nepelnīto Dieva darbību, kā tad lai nebūtu sakramenti tādas lietas kā mūku iesvētīšana, svētais ūdens, svētītā Jērikas roze, svētais zobens, *Agnus Dei*, zāļu, svētbilžu, zvanu svētīšana, ķēniņu svaidījums, tempļa, kapsētas, altāra iesvētīšana un citi? Tās visas notiek ar noteikta veida konsekrēšanu [*consecrationes*], un tiek stāstīts, ka tai esot garīga iedarbība [*effectus*].

Sholastiķi uz šādu jautājumu gan kaut ko atbild – viens vienu, otrs kaut ko citu, tomēr viņi paši nepaskaidro savus uzskatus un nesniedz lasītājam pietiekamu skaidrību. Atzinības cienīga šeit ir vienīgi **Gabriela** vaļsirdība, kad viņš saka: svētais ūdens nav sakraments, jo tam nav Dieva iestādījuma. Tādā veidā ne viens vien

no septiņu sakramentu skaita varētu atkrist. Tā nu ir skaidri redzams, kādi ir pāvesta sekotāju apraksti šajā jautājumā.

[20.] Tomēr viņi saka, ka ar tādu pašu brīvību nepieņem arī mūsu nesen radītos un sašaurinātos aprakstus. Kur tad lai nu meklējam izeju? Kā un ar kādiem pamatojumiem pierādīsim [*demonstrare*], kas patiesi un īsti ir Jaunās Derības sakramenti?

Es atbildu: mēs negribam strīdēties ne par vecajiem, ne par jaunajiem aprakstiem, bet gribam atrast pamatu [*fundamentum*], kas nav apstrīdams, ir visiem zināms un atklāts [*in confessione est apud omnes*].

Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens – atbilstoši visu apliecinājumam – patiesi un īsti ir sakramenti. Tādēļ mēs gribam saprast, kādas būtiskas lietas [*substantialia*] tiek prasītas, lai kaut kas patiesi un īsti būtu Jaunās Derības sakraments. Tas tad arī būs pats vienkāršākais un drošākais pierādījums [*simplicissima et certissima demonstratio*].

[21.] Tātad, lai kaut kas patiesi un īsti būtu Jaunās Derības sakraments, kāda ir Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens, ir nepieciešams.

1. Lai šim sakramentam būtu ārējs, materiāls jeb miesīgs un redzams elements jeb zīme, kas darbojas, tiek sniegts un lietots ar noteiktu ārēju ceremoniju.

2. Lai elementam jeb zīmei un tā noteiktajam lietojumam būtu dota skaidra Dieva pavēle [*expressum mandatum divinum*] jeb Dieva iestādījums (iedibinājums) [*institutio divina*].

3. Lai šis sakraments būtu iedibināts un pavēlēts Jaunajā Derībā.

4. Lai sakraments būtu iedibināts nevis uz kādu laiku [*non ad tempus*], bet līdz pasaules galam, kā ir rakstīts par Kristību [Mt 28:19 u. t.], līdz tai dienai, kad Dieva Dēls nāks atkal – uz tiesu, kā Pāvils saka par Tā Kunga Vakarēdienu [1Kor 11:26].

Šīs lietas tiek prasītas kā nepieciešamas sakramenta elementam jeb zīmei Jaunajā Derībā.

5. Sakramentam nepieciešams Dieva apsoliījums par žēlastību, par sakramenta darbību jeb augļiem [*promissione divina de gratia, effectu seu fructu sacramenti*].

6. Apsoliījumam jābūt nevis vienkārši pašam par sevi [*simpliciter nude et per se tantum*] apstiprinātam ar Dieva vārda liecību, bet

jābūt Dieva iedibinātā kārtībā sasaistītam kopā [*annexa*] ar sakramenta zīmi un itin kā ietērtam tajā.

7. Apsolījumam jābūt nevis par katru Dieva dāvanu, vai nu tā būtu laicīga vai garīga, bet tam jābūt apsolījumam par žēlastību jeb attaisnošanu, tas ir, par nepelnīto jeb žēlīgo samierināšanu, grēku piedošanu un visu pestīšanas žēlastības darbu.

8. Apsolījums sakramentos tiek ne tikai vispārīgā veidā [*non in genere tantum*] apzīmēts un pasludināts, bet tiek ar Dieva spēku piedāvāts [*offertur*], sniegts [*exhibetur*], piešķirts [*applicatur*] un arī apzīmogots [*obsignatur*] ikvienā atsevišķā cilvēkā [*singulis*], kas ar ticību lieto sakramentus.

Šīs lietas ir patiesas, atklātas, drošas un spēcīgas. Šādā veidā patiesi un īsti Jaunās Derības sakramenti ir Kristība un Tā Kunga Vakarēdiens.

[22.] Nu sāksim iztīrījumu jeb pētījumu, lai noskaidrotu, vai pārējie sakramenti no septiņu skaita ir tādā pašā veidā patiesi un īsti sakramenti kā Kristība un Tā Kunga Vakarēdiens, par kuriem nav strīdu.

Absolūcija

Tā kā ar absolūciju tiek ne tikai vispārīgā veidā [*non in genere tantum*] pasludināta grēku piedošana, bet arī katrs atsevišķi [*sed privatim etiam singulis*], kas to vēlas un tic, tiek atraisīts [*solvi*] un saņem grēku piedošanu [*remitti*] – tiktāl un tādā veidā absolūcija atbilst sakramenta apsolījumiem.

Lai svētīgā baznīcas īpašās (privātās) absolūcijas [*privata absolutio*] paraža, atbilstoši Dieva vārda izpratnei, tiktu darīta jo tīkamāka, mūsējie bieži ir apliecinājuši, ka viņi negrib strīdēties, bet labprāt ļauj, lai absolūcija tiktu pieskaitīta sakramentiem; jo tā ir vispārējā piedošanas apsolījuma piešķiršana katram atsevišķi [*applicatio generalis promissionis ad singulis*].

Tomēr ir skaidrs, ka absolūcijai nav Dieva iedibināta noteikta ārēja elementa, zīmes jeb ceremonijas, ko pats Dievs būtu pavēlējis [*mandatum*].

Kaut arī absolūcijai tiek pievienota roku uzlikšana vai kāda cita ārēja ceremonija, tomēr šādai ceremonijai nav drošas, īpašas un skaidras Dieva pavēles.

Nav arī apsolījuma, ka ar šādu ārēju ceremoniju Dievs grib spēcīgi [*efficax*] darboties Evaņģēlija apsolījuma piešķiršanā.

Mums gan ir dots apsolījums, ka Viņš ar Savu vārdu spēcīgi darbosies ticīgajos. Taču, lai kaut kas būtu sakraments, nepieciešams nevis tikai apsolījums Dieva vārdā, bet arī nepieciešams, lai, atbilstoši Dieva iedibinātajai kārtībai, šis apsolījums būtu ietērpts ārējā zīmē jeb ceremonijā, kuru Dievs ir pavēlējis. Taču šāda zīme nav Evaņģēlija apsolījuma pasludinājums [*annuntiatio*], bet izrunāšana [*recitatio*]. Tādā veidā arī parasts sprediķis [*generalis praedicatio*] būtu sakraments. Jo tas ir „Dieva spēks” [Rm 1:16], ar ko notiek apsolījuma piešķiršana visiem un katram, kurš tic. Tad vairs nebūtu atšķirības starp vienkāršu apsolījumu un sakramentu.

Kristībā un mūsu Kunga Vakarēdienā patiesi pasludinājums jeb vārdu izrunāšana nav Kristības un mūsu Kunga Vakarēdiena elements jeb zīme. Tāpēc absolūcija nav patiesi un īsti sakraments – tādā veidā, kādi ir Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens.

Taču, ja kāds ar šo pievienoto skaidrojumu un izšķiršanu tomēr īpašās apsolījuma piešķiršanas dēļ grib saukt absolūciju par sakramentu, tad Augsburgas ticības apliecības apoloģija apliecina, ka mēs nestrīdēsimies.

Ordinācija

[23.] Ordinācija ir likumīga aicināšana [*legitima vocatio*] sludināšanas amatā jeb Evaņģēlija kalpošanā, publisks paziņojums par šo aicināšanu un tās apstiprinājums. Rakstos par to ir dota pavēle. Arī ordinācijai ir apsolījums, ka tos, kas likumīgā kārtībā tiek aicināti sludināšanas amatā, Dievs noteikti rotās ar šim amatam nepieciešamajām dāvanām (2Tim 1:6; 2Kor 3:6 u. t.). Dievs saka, ka ar šo cilvēku kalpošanu Viņš grib būt spēcīgs [*efficax*] – nevis miesīgās lietās, bet tādā veidā, ka Gara amats ir „Dieva spēks par pestīšanu ikvienam, kas tic [*potentia Dei ad salutem omni credenti*]” [Rm 1:16]. Daudzu iemeslu dēļ ir derīgi baznīcā uzsvērt un rotāt sludināšanas amata cienīgumu, kas tam ir dots no Dieva vārda uzskatiem, itin kā likt to svētā vietā, lai atspēkotu sludināšanas amata nicinātājus, kas nāk gan no jūsmotāju, gan epikūriešu vidus. Šādā veidā un šādā izpratnē mūsu Augsburgas apliecības apoloģija saka, ka tā neuzskata par apgrūtinājumu saukt ordināciju par sakramentu, ja vien tiek ievērota tās atšķirība no Kristības un Tā Kunga

Vakarēdiena, kas patiesi un īsti ir sakramenti. Šī iemesla dēļ arī **Augustīns** savā darbā „Pret donātistiem” sauc ordināciju par sakramentu. Par to runāsim atbilstošajā vietā [*Locus XIII, B194b*].

Ordinācijai gan ir dots apsolījums par sludināšanas amata spēku [*efficacia*] pestīšanai ikvienam, kas tic. Taču tai nav dots apsolījums par to, ka Evaņģēlija žēlastības darbs [*beneficium*] tiks piešķirts par pestīšanu ordinētajai personai ar šīs ordinācijas starpniecību [*per ipsum ordinationem*] kā ar darbarīku, ko Dievs iedibinājis šādam nolūkam. Daudzi saņem sludināšanas amatu, kas spēcīgi darbojas citos ticīgajos, lai gan tie, kuri pilda šo amatu, paši nav Dieva bērni. Arī apustuļi ir brīvi izmantojuši roku uzlikšanas ceremoniju, kas līdz ar lūgšanām un svētību [*in orationibus et benedictionibus*] ir bijusi ierasta tajā laikā un tajā vietā. Taču viņi nav mācījuši, ka šo ceremoniju iedibinājis un skaidri pavēlējis Dieva Dēls Jaunajā Derībā, kā ir dotas skaidras Kristus pavēles par ūdeni Kristībā, tāpat arī par maizi un vīnu Tā Kunga Vakarēdienā. Pēcncēji ordinācijas ceremonijai ir pievienojuši svaidsānu ar hrizmu un daudzas citas paražas, kurām nav ne Kristus pavēles, ne apustuļu piemēru. Tomēr Dieva apsolījuma spēks [*efficacia*] un piešķiršana [*applicatio*] nav piesaistīti ceremonijai, kam nav Dieva pavēles, nav Dieva vārda. Tāpēc ordinācija patiesi un īsti nav sakraments – tādā veidā, kā sakramenti ir Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens. Jo arī ordinācijas ceremonijai un apsolījumam pietrūkst to īpašību, kādas nepieciešamas, lai kaut kas patiesi un īsti būtu sakraments – kā Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens.

Laulības kārtā

[24.] **Augustīns** tolaik tieši laulības kārtu [*conjugium*] ir rotājis ar vārdu „sakraments”, cenšamies to ar Dieva vārda liecībām aizstāvēt pret **Hieronīma** pārgalvīgo zaimošanu un parādīdams, ka laulība ir šīs dzīves kārtā un daļa – laba, šķīsta un svēta. Un, tā kā ir līdzība starp laulības kārtu un Kristus savienošanos [*conjunctionis*] ar Viņa baznīcu [Ef 5:21 u. t.], Augustīns pavisam viegli ir varējis piešķirt laulības kārtai sakramenta vārdu, ko viņš mēdz lietot plašākā [*late*] izpratnē.

Taču **Augustīnam** ne prātā nav nācis, ka laulības kārtā patiesi un īsti būtu Jaunās Derības sakraments – tādā veidā, kā sakramenti ir Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens.

Pirmkārt, laulības kārtā nav pirmoreiz iedibināta tikai Jaunajā Derībā, bet tas ir noticis jau iesākumā, uzreiz pēc cilvēku dzimuma radīšanas. Noslēpums [*mysterium*], kas ir laulības kārtā, nav iesācies tikai Jaunās Derības laikā. Senie autori saka: noslēpums jeb sakraments [*mysterium seu sacramentum*] ir tas, ka no aizmigušā Ādama sāna (ribas) ir radīta Ieva – lai viņa būtu miesa no Ādama miesas [1Moz 2:21 u. t.]. Lai gan **Augustīns** piebilst un saka vēl kaut ko citu, proti, par viensievību [*de singularitate*] Jaunajā Derībā (vīram drīkst būt ne vairāk par vienu sievu). Taču tieši tā tas ir bijis no iesākuma – Dieva Dēls to apliecina (Mt 19:4 u. t.).

Otrkārt, dievbijīgai laulības kārtai ir Dieva svētība un apsolījums, ka laulātie spēs dzīvot viens otram līdzās vienprātībā, mīlestībā un šķīstībā. Taču tas nav attaisnošanas žēlastības [*gratia justificationis*] apsolījums, kas pieder tieši Jaunajai Derībai. Laulības kārtā arī nav darbarīks jeb līdzeklis, ar ko Dievs gribētu piedāvāt, sniegt un piešķirt pestīšanas žēlastības darbu, kas ir sakramentu īstais amats. Un **Eks** pieļauj, ka arī neticīgu cilvēku laulība ir sakraments.

Treškārt, laulības kārtai nav ārēja elementa, kāds nepieciešams sakramentiem. Jo neko neizsaka tas [*ineptiae sunt*], ka viņi ir izdomājuši: matērija esot tas, ka vīrs saka: es ņemu tevi par laulātu sievu. Forma esot, ka tiek atbildēts: es ņemu tevi par laulātu vīru.

Ceturtkārt, no tā, ka laulības kārtai ir Dieva pavēle un svētība un ka šī kārtā nozīmē kaut ko svētu, nevar secināt, ka tā patiesi un īsti ir sakraments. Jo tādā veidā arī daudzas citas lietas būtu sakramenti.

Konfirmācija (iestiprināšana, apstiprināšana)

[25.] Kas attiecas uz konfirmāciju, pirmajai, apustuliskajai baznīcai ir bijis apsolījums par redzamu Svētā Gara dāvanu izliešanu pār ticīgajiem. Tāpēc, kad apustuļi par viņiem lūdza, viņi pievienoja lūgšanai zīmi [*symbolum*], kas tolaik bija lūgšanās ierasta, proti, roku uzlikšanu. Taču tā ir bijusi dāvana uz noteiktu laiku [*temporale donum*], kam nebija jāturpinās vienmēr. Tā ir beigusies, kad Evaņģēlija mācība bija pietiekami apstiprināta [*satis confirmata*]. Lai kaut kas būtu sakraments, nepieciešams, lai tam būtu Dieva pavēle un apsolījums ne tikai uz kādu laiku, bet līdz pat pasaules galam [*non ad tempus, sed ad consummationem saeculi*]. Tā ir zobošanās, ja ceremonija tiek atdarināta bez Dieva pavēles; jo ir pilnīgi skaidri redzams, ka šī dāvana jau sen beigusies.

Taču tu saki: patiesi, mums ir vispārēji [*universales*] un vienmēr spēkā esoši [*perpetuas*] apsolījumi par apstiprināšanas [*confirmatio*] un pastāvības [*perseverantia*] dāvanu. Tāpat ir apsolījums par garīgu dāvanu vairošanos.

To atzīstam, un tas ir pārpārēm bagātīgs mierinājums. Un ne tikai tas vien. Mēs vēl arī piebilstam: ir līdzekļi, kurus Dievs iedibinājis [*divinitus ordinata media*] šādam nolūkam. Ar tiem Svētais Gars šīs dāvanas piedāvā, apstiprina, vairo un uztur, proti, tādi līdzekļi ir vārds, ticība, lūgšana un dāvanu lietošana. To plašāk paskaidrosim daļā „Par konfirmāciju” [*Locus III, B047a* u. t.].

Taču kas tā par drosmi jeb pārdrošību – šāda iemesla dēļ bez Dieva pavēles un iestādījuma izdomāt [*comminisci*] īpašu [*peculiare*] sakramentu? Ir taču daudzi Dieva apsolījumi un dažādas Gara dāvanas, kam Dievs nav iedibinājis īpašus sakramentus. Es domāju, tas tā ir noticis pēc Dieva padoma, ka roku uzlikšana konfirmācijā nav tikusi paturēta. Jo, ja tā tiktu paturēta, tad apustuļu piemēru varētu atkārtot arī tikai ārišķīgi. Tā kā pāvesta sekotāji to ir pārveidojuši svaidsīšanā ar hrizmu [*unctio chrismatis*] un krusta zīmes uzlikšanā [*signatio crucis*], vēl jo skaidrāk kļūst redzams, ka tas ir sakraments bez Kristus iestādījuma un pavēles. Tas nevar pretendēt arī uz apustuļu piemēru.

Tas, ka Vecajā Derībā svaidsīšanai ar hrizmu ir bijis Dieva iestādījums, nav pietiekams pamats padarīt to par Jaunās Derības sakramentu. Citādi arī turki savu apgraizīšanu varētu aizstāvēt kā sakramentu. Tādēļ sakramentam ir vajadzīgs iedibinājums un pavēle Jaunajā Derībā. Kur (konfirmācijai) ir šāda pavēle [*mandatum*] Jaunās Derības Rakstos? Kur ir piemērs, ka tāda eļļas svaidsījuma procedūra pēc tam, kad visas Vecās Derības ēnas [*umbrae*] un paraugtēli [*figurae*] ir atcelti, būtu paturama, ka no tās drīkstētu izkalt tik daudzus sakramentus? Kur ir apsolījums, ka ar hrizmas uzziēšanu tiktu dots Svētais Gars? Tāpēc patiesi un īsti Jaunās Derības sakraments nevar būt tas, kam pietrūkst skaidras Kristus pavēles.

Pēdējā svaidsīšana ar eļļu

[26.] Tieši tāpat ir ar slimnieku svaidsīšanu [*unctio infirmorum*]. Marks apraksta, ko apustuļi ir darījuši, kad viņi bija saņēmuši dziedināšanas dāvanu [Mk 6:13]. Tieši to pašu Jēkabs [Jk 5:14 u. t.] raksta baznīcai tajā laikā, kad tai vēl bija šī dziedināšanas dāvana.

Dziedināšanas dāvanai kā ārēja zīme [*externum symbolum doni sanationis*] bija pievienota svaidīšana ar eļļu. Tā kā dziedināšanas dāvana ir beigusies [*desierit*], skaidri redzams, ka arī eļļas svaidījuma ceremonija turpinājusies tikai noteiktu laiku [*temporarium fuisse*]. Jo Rakstos nav pavēles, nav piemēra, ka Jaunajā Derībā šī ceremonija būtu tikusi pievienota vēl kam citam, ne tikai dziedināšanas dāvanai (Mk 6:13; Jk 5:14 u. t.).

Vai tad baznīcai nav pilnīgi nekāda mierinājuma slimniekiem? Tai tomēr ir lietas, ko uzskaita Jēkabs: vārds, ticība, lūgšana un citas. Jo tām ir Dieva pavēle un apsoliņums [*de perpetuo usu*], ka šīm lietām ir jātiek praktizētām vienmēr.

Tomēr attiecībā uz svaidīšanu ar eļļu, nošķirot to no dziedināšanas dāvanas un pārnesot uz citu iedarbību bez Dieva vārda [*ad alium effectum sine verbo Dei*], – par to mums Jaunās Derības Rakstos nav nekādas Dieva pavēles, nedz apsoliņuma.

Par katru no šīm ceremonijām atsevišķi runāsim atbilstošajā vietā [*Loci III, VII*]. Šeit gribēju tikai īsi, ar drošiem un spēcīgiem pamatojumiem norādīt, kāpēc šie pieci (grēku nožēla, ordinācija, laulības kārta, konfirmācija un pēdējā svaidīšana ar eļļu) nevar un nedrīkst patiesi un īsti tikt nosaukti par sakramentiem – tādā veidā, kā šajā vārdā tiek nosaukta Kristība un Tā Kunga Vakarēdiens.

Kāpēc pāvesta sekotāji tik ļoti cīnās [*dimicare*], lai šīs lietas vienkārši [*simpliciter*], patiesi un īsti tiktu pieskaitītas sakramentiem – to norādīsim atbilstošajā vietā un par katru atsevišķi.

Pašām lietām, kas ar šiem vārdiem tiek apzīmētas, mēs neko negribam atņemt [*nihil detrahimus*]. Taču uzskatām, ka tās nekādā citā veidā nevar tikt cienīgāk un pareizāk rotātas un izskaidrotas kā tad, ja tās tiek mācītas un skaidrotas atbilstoši Rakstu uzskatam [*secundum Scripturae sententiam*]. Tas itin labi var notikt arī tad, ja nepiedēvējam tām sakramenta vārdu [*appellatio*] tādā veidā, kā tas tiek piešķirts Kristībai.

Svešās izpratnes un sagrozījumi, ko pāvesta sekotāji izdomājuši par šīm lietām, izmantojot sakramenta vārdu, nevar tikt pilnīgi un skaidri atspēkoti [*solide et perspicue refutari*], iekams apsegs tiek noņemts un mācība tiek izskaidrota visvienkāršākajā veidā – tā, kā tā ir mācīta un pasniegta Rakstos. Taču šīs lietas bagātīgāk un piemērotākā kopsakarībā skaidrosim cituviet.

[27.] Tomēr ar šo diskusiju neienesam baznīcā kaut ko jaunu. Jo, kaut arī senie autori dažādos veidos ir darbojušies ar vārdu „sakraments”, rotaļādamies [*ludere*], tomēr viņi visi, nonākdami pie liecības par to, ka no mirušā Kristus sāna iztecējušas asinis un ūdens [Jņ 19:24], saka: tie ir baznīcas sakramenti, proti, ūdens ir Kristībā, bet asinis – *Eucharistia*, Vakarēdienā.

Augustīns *De symbolo ad catechumenos*, lib. 2. cap. 6. saka: tie ir divi baznīcas sakramenti. Un *De civitate Dei*, lib. 15. cap. 26.: no turienes ir izplūduši sakramenti, ar ko ticīgie tiek iesvētīti. *Tractatu in Joannem* 9.: mirušajam Kristum ar šķēpu tiek atvērts sāns, lai no turienes izplūstu sakramenti, ar ko baznīca tiek sagatavota. Tieši to pašu **Augustīns**, runājot par 40. psalmu, saka: no Kristus sāniem ir izplūduši baznīcas sakramenti.

Beda, citējot **Augustīnu**, *In Joannem*, cap. 19., raksta: Viņš ir atdarījis Savu sānu, itin kā atvērdams dzīvības durvis, un pa tām ir izplūduši sakramenti baznīcai. Bez tiem neviens nevarēs ieiet tajā dzīvībā, kas patiesi ir dzīvība.

Hrizostoms [*Tom. II. N. T.*] par šo Rakstu vietu saka: baznīca ir veidota no tiem abiem. Viņš piebilst: tas ir *mysteria* jeb sakramentu avots, proti, ka no Kristus sāna iztecēja asinis un ūdens.

Tieši to pašu saka arī citi tēvi, skaidrojot šo Jāņa evaņģēlija vietu. Paši pāvesta sekotāji savās baznīcās dzied: no turienes plūst pestīšanas sakramenti – ūdenī un asinīs.

[28.] Lai šī diskusija nebūtu veltīga ķilda par vārdiem [*logomachia*], bet nepieciešamais strīds [*necessarium certamen*], arī ar šīs vienas uzziņas norādi būs pietiekami, lai redzētu, ka attiecībā uz pašu lietas būtību (kā mācību par grēku nožēlu, par sludināšana amatu, par laulības kārtu, par konfirmāciju jeb Gara dāvanu pieaugšanu, par mierinājumu slimniekiem) vienkāršības un skaidrības vietā, ko viņiem vajadzētu paturēt un saglabāt no Dieva vārda, ir ieviests daudz papildinājumu, daudz svešu, aplamu un bezdievīgu lietu [*invecta sunt multo accessoria, peregrina, falsa et impia*] – īpaši, izmantojot šo izdevību. Jo šķiet, ka tādas lietas nebūtu varējušas patiesi un īsti paturēt un aizstāvēt sakramenta titulu, ja šīs lietas tiktu atstātas pareizajā vienkāršībā, proti, tādā veidā, kā tās māca un sniedz Raksti.

Tieši šī iemesla dēļ mūsu pretinieki tik stūrgalvīgi cīnās par sakramentu skaitu. Jo viņi redz, ka ceremonijas [*ritus*] un uzskati

[*opiniones*], kas šajās lietās ir ieviesti ārpus Dieva vārda un pretēji tam [*praeter et contra verbum Dei*] no cilvēku izdomājumiem [*ex hominum traditionibus*], nekādā citā veidā nevar tikt šķietami pamatotāk aizbaidināti, paturēti un aizstāvēti kā, izmantojot aizsegam [*pallium*] sakramenta vārdu [*appellatio*], titulu un aizbaidinājumu [*praetextum*].

Tāpēc, lai šajās lietās varētu tikt no Dieva vārda atjaunota un turpmāk uzturēta to dabiskā šķīstība un vienkāršība, lai mūsu pēcnācējiem netiktu dots iemesls atkal novērsties no šīs vienkāršības un tās vietā izdomāt svešas, viltotas lietas, ir noderīgs un nepieciešams [*utilis et necessaria*] šis strīds [*disputatio*]: vai pārējie pieci – kā pāvesta skolotāji skaita – ir patiesi un īsti sakramenti tādā veidā, kā Kristība un mūsu Kunga Vakarēdiens.

[*SECTIO II*]

Par Vecās Derības un Jaunās Derības sakramentu atšķirību

KANONS II⁶

Ja kāds sacīs, ka šie paši jaunās bauslības [*novae legis*] sakramenti neatšķiras [*non differre*] no vecās bauslības sakramentiem, atskaitot vienīgi to, ka ir citas ceremonijas un ārējas paražas, – tas lai ir nolādēts.

Examen

[1.] Dievs visos laikos, kopš pasaules iesākuma ar Viņa paša doto drošo un noteikto vārdu [*dato certo verbo*] ir atklājis Savu gribu par cilvēku dzimuma pestīšanu, par žēlīgo samierināšanu un par ticīgo uzņemšanu mūžīgajā dzīvē ar ticību Sava Dēla, Starpnieka, dēļ. Šim vārdam Viņš ar Savu dievišķo iestādījumu ir pievienojis arī dažas ārējas zīmes [*certa externa signa*], ar ko Viņš brīnšķīgā veidā ir apzīmojis un apstiprinājis ticības taisnības apsolījumu. Tātad sakramentu iedibināšana un lietošana nav pirmoreiz

⁶ DH 1602